

374.8593

ก239 ๗

๗. 3

ภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรม
เพื่อบริการชุมชน : กรณีศึกษาในจังหวัดเลย

ปริญญาโท

ของ

สมชาย ทองเจริญ

18 พ.ธ. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษานานาชาติ

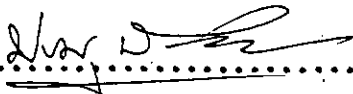
กันยายน 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

174349

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอยโคพิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษายุ่งใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโค

คณะกรรมการควบคุม

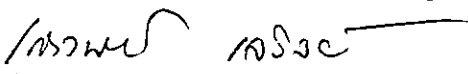
.....

.....ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

.....

.....กรรมการ
(รศ.ดร.นง อารยะวิญญู)

คณะกรรมการสอย

.....

.....ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

.....

.....กรรมการ
(รศ.ดร.นง อารยะวิญญู)

.....

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เล่วลิบ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษายุ่งใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 14 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบข้อประกษด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิกมานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. อดุง อารยะวิบูลย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เจริญชัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษานิเทศ และประธานกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดเลย ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ตลอดจนคณะกรรมการทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการขอแบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและได้รับคำแนะนำจากเพื่อนๆ นิสิตวิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่ทุกคน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคุณกาญจนา ทองเจริญ และ เด็กชายธรากรวัชร์ ทองเจริญ ที่คอยให้กำลังใจและหุนอกหนุนจนการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี

สมชาย ทองเจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	9
นิยามศัพท์	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท	11
บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท	14
กรรณนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ	18
แนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ	20
การบันทึกกำลังโรงเรียนประถมศึกษาในรูปของกลุ่มโรงเรียน	21
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	22
แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	24
งานวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	32

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	38
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครู	41
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู โดยถือการ เป็นและไม่ได้เป็น กรรมการกลุ่มโรงเรียน	50
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู โดยถือที่ตั้งกลุ่ม โรงเรียนเป็น ตัวแปรอิสระ	52
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	65
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	66
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	67
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	85
ประวัติย่อของผู้วิจัย	97

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย	31
2 ขอบข่ายของตัวอย่างโดยคุณสมบัติ 39	39
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูที่มีต่อ ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการ ชุมชน	43
4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน กับครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน	51
5 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูแต่ละกลุ่ม เมื่อจำแนกตาม ระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน	53
6 การทดสอบความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู จำแนกตามระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน	54
7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของคะแนนความคิดเห็นด้านการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ของครู เมื่อจำแนกตามระยะทางไกลของ กลุ่มโรงเรียน	57
8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของคะแนนความคิดเห็นด้านการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ของครู เมื่อจำแนกตามระยะทางไกลของ กลุ่มโรงเรียน	58
9 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ...	59
10 ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	63

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับงานการศึกษาของโรงเรียนไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน และถือเป็นนโยบายสำคัญในการจัดการศึกษาของรัฐ ดังเช่นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไว้ว่า

เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่นอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ได้รับการศึกษาที่เป็นพื้นฐานต่อการดำเนินชีวิต รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีคุณธรรม ศีลธรรม ใฝ่เรียนรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทันท่องเหตุการณ์ มีโอกาสพัฒนาทักษะและวิชาชีพตามความจำเป็น สามารถพึ่งตนเอง และดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 55 - 56)

นอกจากนี้ในแผนศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ก็ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไว้ว่า

เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีพื้นฐานในการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้ง

มีโอกาสดัชนีทักษะและวิชาชีพตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้
 ให้ความสัมพันธ์กันระหว่างการศึกษาในระบบ โรงเรียนและการศึกษานอกระบบ
 โรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 39)

ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน คือฉบับพุทธศักราช 2520 ได้จัดแบ่งการศึกษา
 ออกเป็น 2 ลักษณะ หรือ 2 ระบบคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน กับการศึกษานอกโรงเรียน
 สำหรับการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นได้จำแนกออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โรงเรียนหรือสถานศึกษาในแต่ละระดับ
 นอกจากจะรับนิคมของงานการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นงานหลักแล้ว ยังมีภารกิจในการ
 ให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนด้วย ดังเช่นภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษา ตามที่ระบุไว้ใน
 ข้อ 11 ของแนวนโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา
 (พ.ศ. 2525 - 2529) ว่า

เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย
 ของประชาชนในท้องถิ่น และสนับสนุนประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ
 พัฒนาโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. น.ป.ป. :

126)

ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชน
 โดยตรง คือกรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 หน่วยงานเดียว ไม่สามารถจัดบริการให้ครอบคลุมประชาชนทั้งหมดได้ ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัด
 ในด้านงบประมาณ และบุคลากร เป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและ
 เอกชน เข้ามาร่วมดำเนินงาน รวมทั้งต้องระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาช่วย
 สนับสนุนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งนี้ของแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
 ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ซึ่งระบุไว้ในข้อที่ 8 ว่า

ส่งเสริมการวางแผน การประสานงาน การใช้ทรัพยากรร่วมกันในระดับชาติ
ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ระหว่างการศึกษาในระบบ
โรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน รวมทั้งหน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งใน
และนอกระบบโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 43)

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีเครือข่ายบริการครอบคลุมทุกพื้นที่ของ
ประเทศ และให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางกว่าหน่วยงานอื่นใด ทั้งนี้เพราะ
มีโรงเรียนประถมศึกษากระจายอยู่ทุกพื้นที่ ในปีการศึกษา 2531 มีโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติถึง 31,377 โรงเรียน และมีครูทั้งสิ้น
337,118 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531) โรงเรียน
เหล่านี้ตั้งอยู่ในทุกพื้นที่ สามารถให้บริการด้านการศึกษาและกิจกรรรมประเภทอื่น ๆ
แก่ประชาชนได้เกือบทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ

ในแนวความคิด หลายฝ่ายมีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรเป็น
ส่วนหนึ่งของชุมชน และควรมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้วย แต่ในทางปฏิบัติโดยทั่วไป
แล้วความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนมุ่งเน้น
การเรียนการสอนตามหลักสูตรให้แก่แก่นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเท่านั้น
ดังที่ สมพร สุทัศน์ีย์ (2525 : 17) ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า

เป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาชุมชน แต่เท่าที่ดำเนินการจัด
การศึกษายังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายนี้เท่าที่ควร เพราะโรงเรียนและชุมชน
ยังห่างเหินกันมาก ประชาชนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของ
ทางราชการ ประชาชนไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง และบางครั้งการดำเนินงาน
ของโรงเรียนยังขัดกับความต้องการของประชาชนก็มี

ในปี พ.ศ. 2523 ได้มีระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วย
กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ให้รวมโรงเรียนประถมศึกษาในละแวกเดียวกัน เข้าเป็นกลุ่ม

กลุ่มหนึ่งมี 7 - 10 โรงเรียน จักให้มีการร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนกันทั้งในทาง
กำลังงานและกำลังความคิด เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม โรงเรียนในงานต่าง ๆ 6 งาน
ด้วยกัน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน
งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 182 - 183)

สำหรับงาน "ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน" นี้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนา
ชนบทโดยตรง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนชนบท ซึ่งโรงเรียน
ประถมศึกษาและกลุ่มโรงเรียนควรจะมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตและ
ความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท เพราะชาวชนบทโดยทั่วไปมีสภาพความเป็นอยู่ที่ขัดสน
มีการศึกษาน้อย มีความเสียเปรียบชุมชนเมืองในด้านการพัฒนาแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น
การเมือง การศึกษา และเศรษฐกิจ (ทองอยู่ แก้วไพฑูริย์. 2525 : 138 - 138)
ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นที่เชื่อมั่นว่าการ
ให้การศึกษากับประชาชนในชนบทในรูปของการศึกษานอกโรงเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถ
ช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ลงได้ส่วนหนึ่ง

หากโรงเรียนประถมศึกษาได้สนใจจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ประชาชน
ในชุมชนนั้น ๆ ตามกำลังความสามารถ และทรัพยากรที่มีอยู่ ก็จะมีส่วนช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่
ของชาวชนบทที่ขึ้นทั้งด้านความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ สุขภาพอนามัย และฐานะทาง
เศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลถึงลูกหลานที่จะเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งกำลังกาย
กำลังความคิด และฐานะทางเศรษฐกิจในวันข้างหน้า ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา
ประเทศต่อไป

ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มีนโยบายในการ
รวมโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงให้เป็นกลุ่มโรงเรียนเพื่อจะได้นักกำลัง
และช่วยเหลือกันในการประกอบกิจกรรมในต่าง ๆ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ
โรงเรียน ที่จะเป็ประโยชน์ต่อโรงเรียนเอง และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ แต่เป็นที่

นำเสียดายที่ประโยชน์อันเนื่องมาจากการรวมกลุ่มโรงเรียนดังกล่าว ที่โรงเรียนและชุมชน
 ใ้ได้รับนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของการศึกษาในระบมโรงเรียน คือ ใ้บริการแก่เด็กนักเรียน
 ในการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ยังไม่ใ้ขยายผลไปถึงการจัดบริการการศึกษาออกโรงเรียน
 ใ้ถึงประชาชนอย่างแท้จริง แม้วาโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนบางแห่งสนใจจะใ้บริการ
 คำนนี้ก็ตาม แต่โดยส่วนรวมก็ยังไม่มีการกำหนดบทบาทใ้การจัดกิจกรรมทางการศึกษา
 นอกโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไว้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากร
 ของการศึกษาในระบมโรงเรียน แต่ใ้มีโอกาสมาศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับการศึกษาออก
 โรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษามหาบทที่แท้จริงของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาใ้การ
 จัดกิจกรรมทางการศึกษาออกโรงเรียน ตลอดจนรวบรวมแนวความคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ
 ในเรื่องดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นแนวทางใ้การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
 ในบทบาทและหน้าที่ใ้บริการชุมชนใ้สมบูรณ์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าใ้ครั้งนี้ มีดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาใ้การจัดกิจกรรมเพื่อ
 บริการชุมชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
 ใ้การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถม
 ศึกษาใ้การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ซึ่งใ้ได้แก่ ที่ตั้ง
 ของกลุ่มโรงเรียน และความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนของครู

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในเรื่องภารกิจของ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงขอบเขต และความรับผิดชอบของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อบริการชุมชน ที่น่าจะเป็นไปได้ ผลที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดภารกิจของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการให้บริการชุมชนที่เป็นรูปธรรม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ต่อไป

2. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อบริการชุมชน ซึ่งจะ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในค่านนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ได้กำหนดขอบเขต ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตค่านเนื้อหา เนื้อหาในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ซึ่งแยกออกเป็น 7 ค่าน คือ

1) การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ คือการที่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะของ การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ เปิดสอนการศึกษายุโฒยสายสามัญ การจัดกลุ่มสนใจ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ ตลอดจนการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนได้นำเอาสิ่งที่ได้รับไปปรับปรุงอาชีพการงาน และปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

2) การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ คือการจัดให้กลุ่มโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมกีฬาและกิจกรรมทางค่านสันทนาการต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อก่อให้

เกิดความสามัคคี ตลอดจนสร้างเสริมพลานามัยทั้งทางกายภาพ และสุขภาพจิต ในหมู่ประชาชน โดยกิจกรรมที่ควรจัดขึ้น เช่น การจัดแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน การจัดทัศนศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

3) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือกิจกรรมที่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ให้ดำรงอยู่และสืบต่อไป เช่นการจัดการแสดงพื้นบ้าน การจัดนิทรรศการเผยแพร่วัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น

4) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น คือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสรรหากคนมาเป็นผู้นำท้องถิ่น และพัฒนาความสามารถของผู้นำท้องถิ่นเหล่านั้นให้เป็นผู้นำที่มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณธรรมคือนักพัฒนา และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ที่ติดต่อชุมชน

5) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป คือการที่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ ถึงแม้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ จะมีที่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มขึ้นก็ตาม

6) การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ คือการทำหน้าที่เป็นประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนติดต่อหน่วยงานเหล่านั้นเข้ามาให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่

7) การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร คือการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ สำหรับประชาชน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ขอบเขตค่านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการในจังหวัดเลย เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยขยายผลการศึกษาในครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ กับ 3 กิ่งอำเภอ คือ

1) อำเภอเมืองเลย

2) อำเภอวังสะพุง

- 3) อำเภอภูกระดึง
- 4) อำเภอกันทรวิชัย
- 5) อำเภอเขียงคาน
- 6) อำเภอปากชม
- 7) อำเภอท่าลี่
- 8) อำเภอภูเรือ
- 9) อำเภอนาแห้ว
- 10) กิ่งอำเภอนาทอง
- 11) กิ่งอำเภอหนองหลวง
- 12) กิ่งอำเภอผาขาว

3/ ขอมเขตคานตัวแปร

ตัวแปรที่นำมาเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ แยกเป็น 2 ตัวแปรคือ

ก. ระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน ถือเอาระยะทางจากเขต
ความเจริญของจังหวัดหรืออำเภอไปยังสถานที่ตั้งกลุ่มโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตัวแปรย่อย คือ

- 1) กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้
- 2) กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ทางไกลปานกลาง
- 3) กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ทางไกล

ข. ความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนของครู

- 1) ครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน
- 2) ครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภารกิจของกลุ่มโรงเรียน
ประเพณีศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ซึ่งแยกออกเป็น 7 ด้านดังนี้

- 1) การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ
- 2) การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ

- 3) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
- 4) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
- 5) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป
- 6) การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ
- 7) การจักษุบริการชุมชนชาวสาธา

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในต่าง ๆ แตกต่างกัน
2. ครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในต่าง ๆ แตกต่างกัน

นิยามศัพท์

1. กลุ่มโรงเรียน หมายถึงการรวมกลุ่มของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในเขตใกล้เคียงกัน เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มโรงเรียนนี้อาศัยระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ในแต่ละกลุ่มจะมีโรงเรียนประถมศึกษาไม่ต่ำกว่า 7 โรงเรียน และไม่เกิน 10 โรงเรียน การรวมกลุ่มโรงเรียนโดยทั่วไปถือตามเขตภูมิศาสตร์ การปกครอง หรือความสะดวกในการคมนาคม ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนใช้หลัก การร่วมมือ ช่วยเหลือกันทั้งในทางกำลังคน ทรัพย์สิน และกำลังความคิด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา และพัฒนาชุมชนให้ประสิทธิภาพ

2. คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน หมายถึงคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน
 อันประกอบด้วยบุคคลสองกลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน
 เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กับกลุ่มครูผู้สอนซึ่งได้มาโดยการเลือกตั้งจากครูภายในกลุ่ม
 โรงเรียน จำนวนครึ่งหนึ่งของกรรมการโดยตำแหน่ง ถ้ามีเศษให้นับเป็นหนึ่ง สำหรับ
 วิธีการคำนวณหาจำนวนครูผู้สอนมาเป็นกรรมการนั้น ใช้วิธีการดังนี้ ถ้าสมมุติว่ามีกรรมการ
 โดยตำแหน่งจำนวน 9 คน เมื่อคำนวณแล้วครึ่งหนึ่ง คือ 4 คน เหลือเศษ 1 ให้นับเศษนั้น
 เพิ่มเป็น 1 คน ฉะนั้นกรรมการโดยการเลือกตั้งจึงมี 5 คน และในโรงเรียนหนึ่งๆ จะมี
 ครูผู้สอนเป็นกรรมการกลุ่ม เกินกว่าหนึ่งคนไม่ได้ ประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่มที่ได้รับการ
 คัดเลือกมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีการศึกษา และเมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว
 อาจได้รับเลือกตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม
 ประกอบด้วยกรให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการและแนวทางพัฒนางานที่โรงเรียนใน
 กลุ่มดำเนินการร่วมกัน ตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของข้าราชการครูและลูก
 จ้างประจำ พร้อมทั้งพิจารณาขอเมตติการจัสตรวงประมาณประจำปีของกลุ่มโรงเรียน

3. ระยะห่างไกลของกลุ่มโรงเรียน หมายถึงระยะห่างไกลและความสะดวกของ
 เส้นทางคมนาคมระหว่างเขตความเจริญของจังหวัดหรืออำเภอไปยังที่ที่ตั้งกลุ่มโรงเรียน
 การถือความห่างไกลนี้เป็นการคาดคะเนที่ทั้งโดยประมาณ โดยยึดแผนที่ทางภูมิศาสตร์ของ
 แต่ละอำเภอเป็นพื้นฐานในการแบ่ง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งระยะห่างไกลออกเป็น
 3 กลุ่มคือ

3.1 กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้ หมายถึงกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในที่ตั้งของ
 อำเภอหรือใกล้อำเภอ การเดินทางไปที่ติดต่อกับอำเภอทำได้สะดวก และรวดเร็ว

3.2 กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลปานกลาง หมายถึงกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่
 ห่างจากอำเภอออกมาจากกลุ่มแรก การเดินทางไปที่ติดต่อกับอำเภอทำได้สะดวก แต่ใช้เวลา
 นานกว่ากลุ่มแรก

3.3 กลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกล หมายถึงกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขต
 ทรายนอกของอำเภอ ห่างไกลจากอำเภอนาน การเดินทางไปที่ติดต่อกับอำเภอทำได้ไม่สะดวก
 นัก และใช้เวลานานมาก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอในบทนี้ แยกเป็น 8 หัวข้อ เรียงลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท
2. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท
3. กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ
4. แนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
5. การเน้นกำลังโรงเรียนประถมศึกษาในรูปของกลุ่มโรงเรียน
6. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
7. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา

รายละเอียดตามหัวข้อข้างต้นมีดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท

การพัฒนาชนบทนับว่าเป็นงานที่สำคัญยิ่งของรัฐ ที่จะจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนในชนบท ซึ่งกำลังเผชิญอยู่กับความอดอยาก ยากไร้ ความไม่สามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนไม่สามารถจะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเองได้ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้าร่วมดำเนินการแก้ไข เพื่อยกระดับความเจริญของชนบทให้สูงขึ้น

การพัฒนาชนบทเป็นพันธกิจที่ค้ำนิยาม และแนวความคิดที่แตกต่างกับมากมาย ดังนั้น การพิจารณาถึงสถานะงานพัฒนาชนบทจึงควรใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่ง จึงจะทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ แชนเดอร์ส (Sanders) ได้จำแนกแนวคิดในการพัฒนาชนบทในประเทศไทยออกเป็น 4 แนวทาง ดังนี้ (สนานิจจร สุนทรพิทย. 2525 : 140 - 141)

1. การพัฒนาชนบทในแนวความคิดที่เป็นกระบวนการ มีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวหน้า จากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนด จากภาวะที่ต่างกันต่างอยู่เป็นทุกคนร่วมมือกัน จากภาวะที่รอคอยความช่วยเหลือและการสั่งการจากภายนอกชุมชนเป็นร่วมมือกันสร้างสรรค์วิสาหกิจช่วยเหลือตนเอง คัดเลือกใจเอง และจัดใช้ทรัพยากรของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การพัฒนาชนบทตามแนวความคิดที่เป็นกระบวนการ จึงหมายถึงการคัดลอกของสิ่งต่าง ๆ การกระทำต่าง ๆ ในทางที่ก้าวหน้าขึ้น โดยเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทางความคิด จิตใจ และความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน

2. การพัฒนาชนบทในแนวความคิดที่เป็นวิถีการ มีลักษณะเป็นวิถีการไปสู่จุดหมายปลายทาง เป็นวิถีการทำงานหรือขั้นตอนการทำงานชุดหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการ โดยมุ่งทำงานตามภาวะต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามเจตจำนงของผู้ใช้วิถีการนี้ การพัฒนาชนบทตามแนวความคิดนี้จึงหมายถึง กระบวนการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางกานวิฤตเป็นสำคัญ

3. การพัฒนาชนบทในแนวความคิดเป็นโครงการ มีลักษณะเป็นรายการของกิจกรรมชุดหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการใช้เนื้อหา หรือรายละเอียดต่าง ๆ แก้ววิถีการหรือขั้นตอนการดำเนินงาน กล่าวคือเมื่อปฏิบัติงานตามขั้นตอนแล้ว กิจกรรมต่าง ๆ ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาชนบทในแนวความคิดที่เป็นโครงการ จึงเน้นที่การบรรลุผลเชิงปริมาณ และการรายงานผลไค้ของกิจกรรมต่าง ๆ

4. การพัฒนาชนบทในแนวความคิดที่เป็นกรรมวิธี มีลักษณะเป็นลัทธิความเชื่อแผ่กระจายอารมณ์ เป็นจุดหมายที่มุ่งร่างกาย ใจ เข้าใจ เพื่อการบรรลุผลสาธิตบ้างคน เป็นแนวความคิดเชิงปรัชญา หรืออุดมการณ์ที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ การพัฒนาชนบทตามแนวความคิดนี้เน้นลัทธิความเชื่อ ที่แผ่กระจายอารมณ์รุนแรง เป็นแนวความคิดทางปรัชญาหรืออุดมการณ์

ปฐม นิพนานนท์ (2528 : 34 - 40) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท โดยพิจารณาที่พื้นฐานอุดมการณ์ในการพัฒนา ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 5 แนวคิด คือ

1. การพัฒนาชนบทด้วยการพัฒนาการเกษตร เป้าหมายหลักของการพัฒนาในรูปแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาการเกษตรเป็นสำคัญ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีผู้เสนอแนวทางและรูปแบบการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป ทั้งในรูปแบบที่รัฐลงมือให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมโดยตรง และในรูปแบบที่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่ม

2. การพัฒนาชนบทด้วยการพัฒนาชุมชน หลักและวิธีดำเนินการพัฒนาชนบทด้วยการพัฒนาชุมชน ก็คือ การส่งตัวแทนของรัฐหรือเอกชนลงไปคลุกคลีทำงานอยู่ในตำบลหรือในหมู่บ้าน โดยจะมีฐานะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวแทนเหล่านี้จะร่วมมือกับผู้นำชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่น กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่น โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรภายนอกจะให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ทรัพยากรในส่วนที่ขาด และช่วยเหลือวิทยากรต่าง ๆ

3. การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน เป็นแนวความคิดที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาในหลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกัน เช่น การเพิ่มผลผลิต การสื่อสาร การคมนาคม การศึกษา สาธารณสุข การเมืองการปกครอง เป็นต้น ทำให้ผสมกลมกลืนกัน การดำเนินงานยึดชมชวยการบริหารงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่าการประสานงาน และมีการวางแผน กำหนดระยะเวลาการปฏิบัติที่แน่นอน หลักการสำคัญของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน มี 4 ประการคือ

1) รัฐบาลดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นชนบทได้รับบริการขั้นพื้นฐาน โดยทั่วถึง

2) มีการวางแผนงานร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น

3) เลือกพื้นที่เพื่อพัฒนา และดำเนินการให้ครอบคลุมทุกด้านอย่าง

เหมาะสม

4) กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น

4. การพัฒนาชนบทแบบเน้นปัญหาความยากจน เป็นแนวความคิดที่เสนอว่า "ในการพัฒนาชนบทนั้นจะต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาให้ชัดเจน

เพื่อให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ไข้มีเป้าหมายและแนวทางแก้ปัญหาที่แน่นอน" แนวความคิดนี้ เป็นแนวความคิดของธนาคารโลก เพื่อมุ่งปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่ม ผู้ยากไร้ให้ไข้มากที่สุด

5. การพัฒนาชนบทตามแบบของจีนแผ่นดินใหญ่ การพัฒนาของจีนมุ่งช้จัดแบบแผน การตั้งทแบบอาณานิคม ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ยกเลิกระบบชนชั้นในสังคม มีวชิ้ค้ำเนินการพัฒนา 3 ชั้นตอนคือ

1) การปฏิวัติของชาวนาและการกระจายที่ดิน การค้ำเนินงานในชั้นนี้ทำให้ ช้จัดปัญหา เรื่องราชาที่กินหมกไป

2) การค้ำเนินการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ และการผลิตทางการ เกษตรแบบกึ่ง สังคมนิยม ชาวนารายย่อยมีการรวมกลุ่มสหกรณ์ มีการใช้ที่ดินและอุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3) การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่แบบแผนการผลิตทางการ เกษตรแบบสังคมนิยม ในชั้นนี้ปัจเจกการผลิตต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นของส่วนรวม มีการจัดตั้งเป็นคอมมูน หน่วยปฏิบัติการ และค้ำเนินผู้ทำงานในระดั้ต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างคั้น ถือว่าเป็นแนวความคิดโดยสากล แต่สำหรับในประเทศไทยนั้น ไทว้คั้น เกษะรินทร์ (2524 : 183) กล่าวว่าการพัฒนาชนบทที่เหมาะสมกับประเทศไทย คือการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน การพัฒนาชนบทในลักษณะนี้เป็นกระบวนการค้ำเนินก้ำดังและ กิจกรรมค้ำเนินสังคมน เศรษฐกิจ และความมั่นคง โดยหน่วยงานของรัฐทุกระดั้ เอกชน และ ประชาชน เขาค้ำเนินการร่วมกัน เป็นแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อยกระค้ำเนินมาตรฐาน คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท การพัฒนาจะค้ำเนินได้รับการสนับสนุนโดย รัฐบาลเป็นผู้อำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติค้ำเนินก้ำดังถึงทรัพยากร และองค์กรในการบริหารท้องถิ่น

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท

โรงเรียนประถมศึกษาแม่ไค้ว่า เป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีความ สัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าสถาบันการศึกษาประเภทอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ทำงาน

ในระบอบชุมชน นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษายังเป็นสถานการศึกษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นครูก็เป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ให้การยกย่องและยอมรับนับถือว่าเป็นผู้นำของชุมชนในด้านความรู้ต่าง ๆ ฉะนั้นจึงจัดได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งความรู้แก่ชุมชนทั้งโดยบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนเอง และโดยได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีผู้เสนอหลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้มากมาย ดังนี้

จาคอบสัน และคนอื่น ๆ (Jacobsen and others. 1950 : 715 - 718) กล่าวว่า โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมกันในการตัดสินใจ เช่น ในเรื่องเนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมในโรงเรียน การแก้ปัญหาของโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แรงงาน วิทยากร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ทองใบ แพทย์พม (2521 : 59) ได้กล่าวถึงงานที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะทำบริการแก่ประชาชน นอกเหนือจากการให้การศึกษาภาคบังคับแก่เด็กในโรงเรียน คือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ และการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดนิทรรศการทางการศึกษา การอบรมระยะสั้น การทัศนศึกษา การเยี่ยมเยือนชุมชน และการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนทางวิทยุและโทรทัศน์

ควน ชาวหนู (2529 : 12 - 17) กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรกระทำให้มุ่งหมายของหลักสูตรปรากฏเป็นจริง และร่วมขจัดปัญหาของชุมชน โดยร่วมพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ช่วยเหลือชุมชนในชุมชนที่ได้รับประโยชน์จากโรงเรียน และในเวลาเดียวกัน ก็ให้ชุมชนมีบทบาทช่วยโรงเรียนและพัฒนาโรงเรียนด้วย เมื่อเป็นอย่างนี้โรงเรียนจึงมีหน้าที่พัฒนาชุมชน 3 ประการด้วยกันคือ

1. สอนและอบรมนักเรียน
2. สอนประชาชน
3. บริการชุมชน

เสาวนีย์ เสนาสุ (2529 : 46 - 47) ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการศึกษา
 นอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ใ้มีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนเพื่อ
 ส่งเสริมความรู้ความสามารถในด้านความรู้ทั่วไป และวิชาชีพเพื่อให้ประชาชนมีฐานะ
 ความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น อาจกระทำได้ 3 ลักษณะคือ

1. ให้การศึกษาแบบแยกตง เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ไม่รูหนังสือ
2. ให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง เป็นการให้การศึกษาต่อจากฐานเดิม ให้รู้มากขึ้น
 สามารถก้าวทันกับความเจริญของโลก
3. ให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการสอนและอบรมอาชีพ
 ระยะสั้น

นอกจากบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งต่อการพัฒนาชุมชน ดังกล่าว
 ช่างศน์ ชีวทัศน์ นิจเนตร (2528 : 120 - 122) ยังได้เสนอแนะบทบาทหน้าที่ของครู
 ในการพัฒนาชุมชนเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. ในฐานะนักวิชาการของท้องถิ่น สังคมถือว่าครูเป็นผู้มีความรู้ และควรจะได้
 ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องสภาพสังคมและอาชีพต่าง ๆ
 ในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้
 อย่างมีเหตุผล มีแผนแผน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. ในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติงาน ครูเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม จึงควรจะได้เข้าร่วม
 ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจ และเพิ่มความสามารถ ถึงแม้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ
 ครูจะไม่มีส่วนริเริ่มก็ตาม
3. ในฐานะที่ปรึกษาของกลุ่ม บางครั้งครูไม่จำเป็นจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
 เพียงแต่เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ประชาชนก็ถือว่าเป็นการเพียงพอ ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ที่ทำงาน
 อยู่ในชุมชนตลอดเวลา และเป็นผู้มีการศึกษาคือ มีความรู้มากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ของชุมชน
4. ในฐานะนักนวัตกรรม ครูเป็นผู้ที่คุ้นเคยและรู้จักแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มากกว่า
 ประชาชนทั่วไป มีความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ทั้งในด้านการวิชาการและการพัฒนาต่าง ๆ ครูจึง
 เป็นผู้ที่จะนำเอาสิ่งประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเผยแพร่แก่ประชาชน

5. ในฐานะเป็นผู้ให้บริการแก่ชุมชน ครูเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน จะต้องตระหนักในบทบาทที่จะอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่โรงเรียนจะกระทำใ้ค้ชุมชนหรือชุมชน เป็นตัวการให้บริการอาคารสถานที่ กว้ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น.....

6. ในฐานะผู้ประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ โดยกระทำตนเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เช่นการติดต่อขอความช่วยเหลือหรือบริการของรัฐให้ขยายเขตชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุ วิชาการ งบประมาณ ข่าวสาร เป็นต้น

7. ในฐานะนักรวมกลุ่ม ชักชวนประชาชนซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สนใจในเรื่องต่าง ๆ แยกต่างกัน มารวมกลุ่มกันเพื่อการรวมแรงรวมใจในการแก้ปัญหาของชุมชนหรือชุมชน.....

8. ในฐานะผู้แก้ไขปัญหของชุมชน เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนว่า เป็นผู้ที่เหมาะสมเป้าหมายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล สามารถทำการติดต่อสื่อสารและขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ครูจึงมักจะได้รับการในการแก้ปัญหาของชุมชนเสมอ

9. ในฐานะผู้นำหรือตัวแทนแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นผู้ที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของประชาชนในชุมชนให้รู้จักพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง ถ้าที่จะริเริ่มปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนเองให้ยิ่งขึ้น สามารถกระตุ้นและสนับสนุนให้ประชาชนมีความเข้าใจและยอมรับโครงการใหม่ ๆ

สุบรรณ จันทบุตร และคณะ (2528 : 69) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนาชนบทเอาไวว่า

เนื่องจากว่าธรรมชาติของครู อาจารย์ปฏิบัติทำงานอยู่ตามโรงเรียนในชนบทนั้น เป็นผู้มีความสามารถแสดงบทบาทสืบส่งวิทยาการใหม่ ๆ และความดีงาม ความถูกต้องใหม่แก่ชาวบ้าน และส่งผ่านไปยังชุมชนใดเป็นอย่างไร ครูในชนบทเปรียบเสมือนสมองหรือสติปัญญาของชุมชน สภาพในโรงเรียนจะเป็นแกนสำคัญในการพัฒนาชุมชนใด ครูต้องสร้างสรรค้ให้โรงเรียนมีคุณสมบัตินี้ ดังนี้

โรงเรียนเป็นของประชาชน และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาบ้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่มีความรู้สึกว่าเป็นของหลวง เป็นของครู แต่เป็นองค์กรหนึ่งของหมู่บ้าน เป็นโรงเรียนหมู่บ้าน ชาวบ้านจะคอยรับผิดชอบในการบำรุงรักษา รับผิดชอบในความเจริญ ความเสื่อม โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน และเป็นผู้นำโรงเรียนให้เป็นที่พึ่งทางปัญญาของประชาชน โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษาก่อนเขารุ่นในวัยเรียน และให้บริการทางเทคนิคความรู้และวิทยาการแก่ประชาชนในหมู่บ้าน โดยการนำทางของครูในโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ถ้าเปรียบเหมือนกับตัวคนคือหมู่บ้าน วิกเปรียบเหมือนหัวใจที่จะให้มีชีวิต วิญญาณ โรงเรียนเปรียบเหมือนสมองส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งก็ผิดปกติการไป จะกระทบกระเทือนต่อร่างกายทั้งหมด

กรณนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกระทรวงหนึ่งในสี่กระทรวงหลัก ที่รัฐบาลมอบหมายให้รับผิดชอบในการพัฒนาชนบท เพื่อสนองนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาลใหม่บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ และเจตนารมณ์ของการพัฒนาชนบทภายใต้หลักพิชชากร ความฉันทัก และกำลังความสามารถของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดกรณนโยบายการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องการพัฒนาคุณภาพประชาชนชนบททั้งในและนอกโรงเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 6 - 8)

1. พัฒนาค้นหาความรู้พื้นฐาน เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น
2. พัฒนาค้นหาความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองที่อันถึงประสงค์ของชาติบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม และความหวางแทนในแผ่นดินเกิด

3. พัฒนาค้นใหม่ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัย
ไข้เจ็บ การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์

4. พัฒนาค้นใหม่ความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการพัฒนาชนบทและมีทัศนคติที่ดี
ต่องานพัฒนาชนบทของรัฐบาล

เพื่อให้กรณนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินไปอย่างมี
เป้าหมายและทิศทางอย่างชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน
ดังนี้

1. ระดมสรรพกำลัง ทรัพยากรที่มีอยู่ในทุกหน่วยงานเพื่อพัฒนาชนบท
2. ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ในทุกลักษณะตามกำลังความสามารถ
3. จัดระบบโครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการ ในการพัฒนาชนบทผสมผสานกันตั้งแต่
ระดับกระทรวงจนถึงพื้นที่เป้าหมาย

4. ใช้สถานศึกษา วัด และศาสนสถานทุกศาสนาเป็นศูนย์กลางดำเนินการพัฒนาชนบท
ของแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

นอกจากนี้เพื่อช่วยให้การวางแผนพัฒนาชนบทระดับจังหวัดเป็นไปได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมาย
ของรัฐบาล และสอดคล้องกันกับกระทรวงอื่น ๆ โดยไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่สนับสนุนซึ่งกันและกัน
และเพื่อช่วยให้คณะกรรมการระดับกรม จังหวัด มีหลักการในการดำเนินงาน จึงได้กำหนดหลักการ
ไว้ 2 หลักการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 5)

1. หลักการโดยส่วนรวมที่จะลงไปพัฒนาชนบท จะต้องยึดหลัก ดังนี้
 - 1) การพึ่งตนเองให้มากที่สุด รัฐบาลเพียงแต่เสนอแนะวิธี แนวทางให้ชาวบ้าน
รู้จักแก้ปัญหา หรือดำเนินการด้วยตนเอง
 - 2) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เข้าช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ
 - 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือให้ประชาชนรับรู้ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมกับ

ทางราชการ

2. หลักการโดยทั่วไป เน้นหลักการต่อไปนี้

- 1) ให้ประชาชนในชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถช่วยตนเองได้มากขึ้น
- 2) ทำเนิการพัฒนารวมทุกอย่างต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแก้ปัญหา

ในการแก้ปัญหา

แนวทางการพัฒนารวมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนารวมไว้ในวัตถุประสงค์ของ โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พร.)

ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 6)

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

คือ โรงเรียนจะต้องสำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของโครงการการศึกษาสำหรับประชาชนในท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนนักเรียนในระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการนั้น ทั้งนี้ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนเกี่ยวกับการสำรวจปัญหาและความต้องการ ตลอดจนการตัดสินใจร่วมกัน

2. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น คือการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น

ใหม่ผู้มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา และสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาการขาดผู้นำที่ดีในชนบท และจะได้เป็นผู้นำในการจัดและรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางบ้านวิชาการและวิชาชีพ คือการที่โรงเรียน

จัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เช่นการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การจัดกลุ่มสนใจ การจัดนิทรรศการ การเชิญวิทยากรมาบรรยายความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนควรพัฒนาประชาชนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง และมองเห็นคุณค่าของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
 เนื่องจากโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในชุมชนที่รวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้ โรงเรียนควรหาวิธีใหม่ประชาชนได้ใช้บริการจากแหล่งความรู้ของโรงเรียนไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง โดยการบริหารข่าวสารข้อมูลให้กับประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์ข่าวสาร การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ เป็นต้น
5. การจัดโรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โรงเรียนประถมศึกษาควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน ให้มีโอกาสให้ความรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาให้ความรู้แก่ประชาชน
6. การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
 โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ทั้งทางด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น การสร้างความสามัคคีของประชาชน ตลอดจนการสร้างเสริมพลานามัยทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับประชาชน

การบันทึกกำลังโรงเรียนประถมศึกษาในรูปของกลุ่มโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2523 วิทยาลัยคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ใ้รวมโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอเข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 182 - 183) กลุ่มหนึ่งมีโรงเรียนไม่ต่ำกว่า 7 โรงเรียนและไม่เกิน 10 โรงเรียน เพื่อร่วมมือกันทำงานในคันต่าง ๆ 6 คันคือ (1) งานวิชาการ (2) งานบุคลากร (3) งานอาคารสถานที่ (4) งานกิจการนักเรียน (5) งานบูรณาการและการเงิน และ (6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนนั้น บริหารโดยคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการ
 กลุ่มโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 :
 184 - 185)

1. วางแผนงานปรับปรุงโรงเรียนตามขอบข่ายงานภายในกลุ่ม และปฏิบัติให้
 สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของอำเภอ จังหวัด และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน หรือโครงการ การดำเนินงานปรับปรุง
 โรงเรียนแต่ละโรงเรียนภายในกลุ่ม
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพัฒนาบุคลากรภายในกลุ่ม
4. จัดให้มีการประสานงาน และร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม และชุมชน
 เพื่อกำเนนกิจกรรมต่าง ๆ
5. เสนอแนะงบประมาณประจำปีของโรงเรียนภายในกลุ่ม
6. ติดตามผลการปฏิบัติงาน และดูแลความประพฤติของข้าราชการครูภายในกลุ่ม
7. เสนอแนะการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูในระดับกลุ่ม
 โรงเรียน
8. วางแผนงาน สืบรวจ และดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา เพื่อให้
 เด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึง
9. ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนภายในกลุ่ม
10. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ หรือคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของชุมชน การดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้
 บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จนั้น โรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน

ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากจะช่วยให้การจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนและเหมาะสมกับสภาพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังเป็นการถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยที่ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอีกด้วย โดยถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน (เสาวนีย์ เสนาศ. 2529 : 109)

การที่จะได้รับความร่วมมือจากชุมชน เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรก ดังที่ ชูศรี สนิทประชากร (2522 : 303 - 304) ให้ความสำคัญมุ่งหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. เพื่อต้องการให้ชุมชนโคทรายการดำเนินงาน ความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวของทางโรงเรียน

2. เพื่อโรงเรียนจะโคทรายความเคลื่อนไหวของชุมชน

3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา

4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลจัดการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ทางโรงเรียน

5. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนพัฒนา

การเรียนการสอน

6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้านกับ โรงเรียน

7. เพื่อโรงเรียนจะได้เสนอความรู้ ความก้าวหน้าทางการศึกษาใหม่ ๆ ให้แก่ชุมชน

8. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียนและหน่วยงานอื่นใน

ชุมชน

9. เพื่อคลี่คลายข้อข้องใจ ทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนในแง่ดี

10. เพื่อช่วยในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน

ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น มีแนวทางในการปฏิบัติอยู่หลายวิธี ซึ่งจะชี้วิธีการที่ถนนโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงนโยบายของโรงเรียน และหน่วยงานที่โรงเรียนสังกัดในระดัที่เหนือขึ้นไป เพื่อให้มีความสอดคล้องและอยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้ ในที่นี้

ขอนำเอาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่ง คินเคิร์ต (สุทธิญา วีระกุล. 2522 : 60 ; อ้างอิงมาจาก Kindred. 1976) ได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องดำเนินการด้วยความบูรณธรรม (Integrity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ของทำอย่างบริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์ใจ และบริสุทธิ์วาจา
2. ต้องดำเนินการด้วยความต่อเนื่อง (Continuity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ของทำต่อเนื่องกันตลอดเวลา และตลอดไป
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมงานทุกด้าน (Coverage) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ของสร้างให้ครอบคลุมงานทุก ๆ ด้านของโรงเรียน ไม่ใช่จะสร้างแค่เพียงงานด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
4. ต้องดำเนินการด้วยความเรียบง่าย (Simplicity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ของดำเนินการโดยใช้ภาษาและวิธีการที่ง่ายแก่การเข้าใจ
5. ต้องดำเนินการด้วยวิธีการเสริมสร้าง (Constructiveness) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ของสร้างออกมาในรูปของการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
6. ต้องดำเนินการโดยรู้จักปรับตัวเข้าหากัน (Adaptability) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ของปรับทุกสิ่งทุกอย่างให้เข้ากับสภาพของชุมชนให้ได้
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวพันกับการสร้างความสัมพันธ์ จะต้องยืดหยุ่นได้ตามควรแก่สาระ วิธีการ เวลา และโอกาส

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

เชนท นาคะบุตร (2524 : 31) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาโดยสรุป ดังนี้ ระเบียบคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา 2523 นั้น ได้กำหนดงานของกลุ่มโรงเรียนเพื่อมุ่งให้

เกิดประสิทธิภาพในการบริหารและความสัมฤทธิ์ผลในคามวิชาการ และเป้าหมายอีกนัยหนึ่ง ก็เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งบริการและพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามที่จะหาแนวทาง และแนวคิดให้ระบบกลุ่มโรงเรียนใหม่มีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

จากแนวทางที่เอนก นากะบุตร โคกกลางถึงข้างต้นจะเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนประเภทศึกษานั้น ควรจะมีความสัมพันธ์กับชุมชน และเป็นแหล่งบริการ ตลอดจนพัฒนาชุมชนด้วย ซึ่ง ควน ชาวหนู (2526 : 12) โคกกลางถึงหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชนไว้

3 ประการ คือ (1) สอนและอบรมนักเรียน (2) สอนประชาชน และ (3) บริการชุมชน

โรงเรียนสามารถที่จะให้บริการแก่ชุมชนโดยการจัดกิจกรรมทางด้านการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถือเป็นภาระให้การศึกษาตนเอง รวมทั้งการบริการด้านอาคารสถานที่ต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ สุทธิชัย วีระกุล (2523 : 49 - 50) ได้เสนอแนะแนวทางที่โรงเรียนควรให้บริการชุมชน ดังนี้

1. อาคารสถานที่ โรงเรียนเป็นสถานที่ให้บริการแก่นักเรียนจำนวนมากอยู่แล้ว โรงเรียนจึงเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่ผู้คนจำนวนมากด้วย ดังนั้นหากชุมชนจะจัดกิจกรรมที่ผู้คนร่วมงานจำนวนมาก อาจจะขอใช้อาคาร บริเวณโรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวก

2. เครื่องใช้ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องใช้ที่เคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น เมื่อมีกิจกรรมชุมชนอาจจะมาขอใช้ โรงเรียนควรอำนวยความสะดวกตามควร

3. ความรู้ เป็นบริการที่พัฒนาความรู้ ความคิด ตลอดจนสติปัญญาของชุมชน โรงเรียนควรมีรายการให้ความรู้บาง เช่น การจัดรายการบรรยายธรรม บรรยายคำอธิบาย และหัวข้อที่น่าสนใจ

เรื่อง เจริญชัย (2522 : 9 - 10) ได้เสนอแนะตัวอย่างกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถจัดบริการแก่ชุมชนได้ดังนี้

1. การให้ความรู้ทั่วไปและอาชีพ เช่น จัดสหกรณ์ร้านค้า จัดตลาดนัด จำหน่ายผลผลิต หรือแนะนำเรื่องปุ๋ย พันธุ์ปลา เป็นต้น

2. กำนันสุขภาพอนามัย มีการบริการเอกสาร และอุปกรณ์ในการวางแผนครอบครัว
จัดบริการนำสะอาด บริการยาสามัญประจำบ้าน และการปฐมพยาบาล
3. กำนันวัฒนธรรม จัดทำประวัติท้องถิ่น บุคคลสำคัญ จักรกษัตริย์และการละเล่น
พื้นบ้าน และจัดบริการอุปกรณ์ในพิธีกรรมต่าง ๆ
4. กำนันพัฒนาการ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ และอุปกรณ์สำหรับ
การเล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ให้ชุมชนใช้สถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ
5. กำนันเผยแพร่ข่าวสาร จัดทำป้ายประกาศข่าวไปยังชุมชน ทำเอกสารแนะนำ
ต่าง ๆ

การที่โรงเรียนได้ให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน นับได้ว่าเป็นการสร้างสรรคความ
เจริญให้ท้องถิ่นนั้น เจษฎา ธรรมประเสริฐ (2526 : 42 - 43) ได้เสนอวิธีการดังนี้

1. จัดให้กิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนจากการเลือกตั้งโดยประชาชน
2. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารเรียน สถานที่ของโรงเรียนนอกเวลาเรียน
หรือวันหยุด เกี่ยวกับการให้การศึกษา และการประชุมหรือจัดงานพิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรม
ของชุมชน
3. จัดหลักสูตรให้สัมพันธ์กับความต้องการของชุมชน เพื่อให้สามารถนำเอา
ความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง
4. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทกับโรงเรียน
มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร การแข่งกีฬา การเปิดกลุ่มสนใจ
เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา

สนอง สุวรรณวงศ์ (2519) ได้ศึกษาบทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการ
การบริหารการศึกษาประเภทกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อปี พ.ศ. 2519
พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อย ครูควรจะได้ทำงานเพื่องานพิเศษเวลา

และชีวิตเพื่อเด็กและสังคม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะไว้หลายประการ เป็นต้นว่า โรงเรียนควรสอนวิชาที่ใหม่มากขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นควรจะได้ได้รับความเห็นชอบจากประชาชน เพื่อประชาชนจะได้เข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ใหม่มากยิ่งขึ้น

ฉัตรชัย สิงหนะทร (พจน. สุจ. น. ก. 2524 : 97 ; อ้างอิงมาจาก ฉัตรชัย สิงหนะทร. ม.ป.ป.) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน สรุปว่าร้อยละ 97 ของผู้นำชุมชนเห็นวามนอกจากการสอนหนังสือในโรงเรียนตามปกติแล้ว ครูในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนควบคู่ไปด้วย

สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (2526) ได้ศึกษามบทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ยากจนของเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูใหญ่มีบทบาทในการส่งเสริมความเข้มแข็งแก่ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นค่อนข้างมาก

วิญญู คณะพันธ์ (2528) ทำการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าค่านิยมมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีปัญหานั้นต่ำกว่าค่านิยมอื่น ๆ คือปัญหาค่านิยมการประสานงาน โดยสรุปแล้วการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิเคราะห์ปัญหาพบว่า ปัญหาการวางแผน ความเข้าใจในงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนปัญหาค่านิยมการประสานงาน งบประมาณ และบุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อปัญหาโดยส่วนรวมแตกต่างกัน

อรุณ บุญโสภาค (2528) ศึกษาการบริหารจัดการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปริมาณการจัดบริการด้านอาชีพ และความรู้ทั่วไป เป็นศูนย์กลางบริการชาว ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี โรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองและในเขตชนบทสามารถจัดบริการแก่ประชาชนได้ไม่แตกต่างกัน

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) ได้ทำการประเมินผลกระทบของโครงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เข้ารับบริการ

โครงการศึกษานอกโรงเรียนจากหน่วยงานของสี่กระทรวงหลัก มีผลกระทบสูงกว่า
ผู้ไม่รับบริการทั้งในค่านเศรษฐกิจและสังคม การเมือง การปกครอง และสภาพจิตใจ
อย่างมีนัยสำคัญ

โชติ บุญทน (2531) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ค้ำจุนของ
ของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ
พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่มีค้ำจุนของโรงเรียน
ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นใน
แต่ละค้ำนั้น ครู และผู้บริหารทั้งในและนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่า โรงเรียนจัดการ
ค้ำก้าและเน้นค้ำการมากที่สุด และน้อยที่สุดคือค้ำ เศรษฐกิจและอาชีพ ส่วนปัญหา
ที่พบมากที่สุด คือการขาดงบประมาณ วิธีแก้ปัญหาคือ ขอความร่วมมือและประสานงานกับ
หน่วยงานอื่นทั้งรัฐบาลและเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัย การศึกษาค้นคว้าศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของครู เป็นประชากรสำคัญ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้แก่ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ในปีการศึกษา 2532 ในจังหวัดเลยมีโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดทั้งสิ้น 451 โรงเรียน แบ่งกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 70 กลุ่ม มีครูทั้งสิ้น 4,509 คน ในจำนวนนี้ มีครูที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 707 คน ที่เหลืออีก 3,802 คน ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่ม เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกมาจากประชากรในข้อ 1 จำนวน 271 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 100 คน กับครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนอีก 171 คน วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การเลือกอำเภอ ทำการสุ่มอำเภอเป้าหมายมา 4 อำเภอ โดยวิธีการจับสลาก จากจำนวนอำเภอทั้งสิ้น 9 อำเภอ กับ 3 กิ่งอำเภอ อำเภอที่ได้รับการคัดเลือกได้แก่ อำเภอเมืองเลย อำเภอภูกระดึง อำเภอคำชะโนด และอำเภอเชียงคาน

2. การเลือกกลุ่มโรงเรียน จัดแบ่งกลุ่มโรงเรียนในอำเภอที่ได้รับการคัดเลือก ออกเป็น 3 ประเภท โดยอาศัยระยะทางระหว่างที่ตั้งกลุ่มโรงเรียนถึงตัวอำเภอหรือจังหวัด เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง คือกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใกล้อำเภอหรือจังหวัด อยู่ทางไกลปานกลาง และอยู่ทางไกล แล้วทำการสุ่มโดยวิธีการจับสลาก มาประเภทละ 1 กลุ่มโรงเรียน ได้กลุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาอำเภอละ 3 กลุ่มโรงเรียน รวม 4 อำเภอ เป็น 12 กลุ่มโรงเรียน

3. การเลือกครูมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มโรงเรียนทั้ง 12 กลุ่ม มีข้าราชการครูทั้งสิ้น 801 คน แยกออกเป็น 2 ประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัย มีครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 122 คน และครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 679 คน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่ายจากข้าราชการครูทั้ง 2 ประเภท โดยสุ่มครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนมาร้อยละ 80 สำหรับครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนนั้นมีจำนวนมากจึงสุ่มมาร้อยละ 25 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

อำเภอ/ กลุ่มโรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมดในกลุ่ม			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	กรรมการ	ไม่เป็น กรรมการ	รวม	กรรมการ	ไม่เป็น กรรมการ	รวม
<u>อำเภอเมืองเลย</u>						
1) กลุ่มสนามบิน	11	121	132	9	30	39
2) กลุ่มโพนป่าแดง	11	44	55	9	11	20
3) กลุ่มลาวกอก	12	42	54	10	11	21
<u>อำเภอภูกระดึง</u>						
1) กลุ่มภูกระดึง	9	57	66	7	14	21
2) กลุ่มผานกเค้า	12	57	69	10	14	24
3) กลุ่มศรีฐาน	11	52	63	9	13	22
<u>อำเภอกาญจนาภิเษก</u>						
1) กลุ่มกาญจนาภิเษก	11	60	71	9	15	24
2) กลุ่มโคกกางม	11	38	49	9	10	19
3) กลุ่มวังยาว	8	26	34	7	7	14
<u>อำเภอเชียงคาน</u>						
1) กลุ่มเชียงคาน	6	72	78	5	18	23
2) กลุ่มนาขาว	11	66	77	9	17	26
3) กลุ่มป่ากฤษ	9	44	53	7	11	18
รวม	122	679	801	100	171	271

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 271 คน โดยแยกเป็นครูที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 100 คน และครูที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนอีกจำนวน 171 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 271 คน คิดเป็นร้อยละ 33.83 ของจำนวนครูที่สังกัดอำเภอที่ได้รับการคัดเลือก และคิดเป็นร้อยละ 6.01 ของจำนวนครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดในจังหวัดเลย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาชนบท บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ แนวทางการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แล้วนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารดังกล่าวมาพิจารณา กำหนดขอบเขตและเนื้อหา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน โดยแยกภารกิจดังกล่าวออกเป็น 7 ด้าน ตามเนื้อหาของการวิจัยที่กล่าวในแบบที่ 1

2) พิจารณาประเด็นคำถามสำหรับภารกิจทั้ง 7 ด้าน แล้วเขียนข้อคำถามเพื่อวัดความคิดเห็นของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน โดยข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 56 ข้อ รวมทั้งแบบสอบถามปลายเปิด ให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้าย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการแก้ไข

4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียน

ประถมศึกษาในจังหวัดเลยทั้งที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนและไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 15 คน เพื่อจะทราบบุคคลที่สนใจข้อความตรงตามที่ต้องการหรือไม่ แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงส่วนภาษา และความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของครู เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริงต่อไป

2. ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน ในตอนท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุราชการ วุฒิการศึกษา ที่ตั้งกลุ่มโรงเรียน ความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนของครู ภูมิสำเนาเดิม และสถานภาพการสมรส เป็นต้น เป็นแบบสอบถามประเภทเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน แยกเป็น 7 ด้าน มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 56 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่า เห็นด้วยกับข้อคำถามนั้น ๆ เพียงใด โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง เห็นด้วย

3 หมายถึง มีความคิดเห็นกลางๆ หรือไม่ตัดสินใจ

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างแบบสอบถามในตอนนี้มีลักษณะดังนี้

ข้อที่	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรถัก	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ					
2.	ชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา					
3.	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน					
4.	บริการให้เติมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ					

ตอนที่ 3 เป็นข้อความปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปติดต่อที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอของแต่ละอำเภอด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ศึกษานิเทศก์การประถมศึกษาประจำอำเภอให้ช่วยแจกและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในอำเภอนั้น ๆ แล้วผู้วิจัยเดินทางไปติดต่อขอรับแบบสอบถามคืน ตามกำหนดนัดหมายอีกครั้งหนึ่ง แบบสอบถามที่ได้แจกไป มีทั้งสิ้น 271 ชุด และได้รับกลับคืนมาครบทั้ง 271 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใ้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณการร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ทำการวิเคราะห์โดยการ ทววจั้หะแนเป็นรายข้อตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนด แล้วนำเอาคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายค่าน และเฉลี่ยรวมทุกค่าน ค่าสถิติที่ใ้เป็นสถิติพื้นฐานใ้ใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่อไป

การพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน ใ้ถือตามเกณฑ์ดังนี้

1.00 - 1.80 หมายถึง ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง

1.81 - 2.60 หมายถึง ไม่เห็นควย

2.61 - 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นกลาง ๆ หรือไม่ตัดสินใจ

3.41 - 4.20 หมายถึง เห็นควย

4.21 - 5.00 หมายถึง เห็นควยอย่างยิ่ง

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ใ้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงตามเนื้อหา นำเสนอในรูปความถี่ และการร้อยละ

4. การทดสอบสมมติฐาน ใ้แกการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายค่าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ ใ้วยการทดสอบโดยค่าที และค่าเอฟ

สถิติใ้ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ใ้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย
 ΣX แทน คะแนนรวมทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(Ferguson. 1982 : 49)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$s = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ s แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX^2 แทน ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง
 ΣX แทน คะแนนรวมทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(Ferguson. 1982 : 64)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย 2 ค่าที่เป็นอิสระจากกัน

โดยใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใส่พิจารณาใน t-distribution
 \bar{x}_1, \bar{x}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
 s_1^2, s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง
 2 กลุ่ม

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

(Ferguson. 1982 : 182)

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่มากกว่า 2 ค่า โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 1 ตัวประกอบ (One Way Anova) ในสูตรดังนี้

Sources of variation	df	Sum of square (SS)	Mean square (MS)	F
Between groups	$k - 1$	$SS_B = \sum_{j=1}^k \left(\frac{T_j}{n_j} \right) - \frac{T^2}{N}$	$MS_B = \frac{SS_B}{k-1}$	$F = \frac{MS_B}{MS_W}$
Within groups	$N - k$	$SS_W = SS_T - SS_B$	$MS_W = \frac{SS_W}{N-k}$	
Total	$N - 1$	$SS_T = \sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} X_{ij}^2 - \frac{T^2}{N}$		

เมื่อ	T_j	แทน ผลรวมของคะแนน n ค่าในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} X_{ij}^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองทุก ๆ ค่าในทุกกลุ่มตัวอย่าง
	n_j	แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด
	T	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	T^2	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

(คู่มือ วิชาสถิติ. 2530 : 249)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับภารกิจของกลุ่ม โรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อ
บริการชุมชน
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู โดยถือการ เป็นและไม่เป็นกรรมการกลุ่ม
โรงเรียนเป็นตัวแปรอิสระ
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู โดยถือที่ตั้งของกลุ่ม โรงเรียนเป็นตัวแปรอิสระ
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและขอเสนอแนะทั่วไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดเลย มีจำนวน 271 คน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างแสดงใน
ตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
<u>กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด</u>	271	100.00
1. <u>เพศ</u>		
ชาย	134	49.44
หญิง	114	42.07
ไม่ระบุ	23	8.49
2. <u>สถานภาพการสมรส</u>		
โสด	32	11.81
สมรส	214	78.97
ไม่ระบุ	25	9.23
3. <u>วุฒิการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	96	35.42
ตั้งแต่ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป	145	53.51
ไม่ระบุ	30	11.07
4. <u>อายุราชการ</u>		
1 - 5 ปี	29	10.70
6 - 15 ปี	121	44.64
16 ปีขึ้นไป	94	34.69
ไม่ระบุ	27	9.96

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. <u>ระดับ</u>		
1 - 3	36	13.28
4 - 5	119	43.91
6 ขึ้นไป	31	11.44
ไม่ระบุ	85	31.37
6. <u>ภูมิลำเนา</u>		
ในจังหวัดเลย	192	70.85
นอกจังหวัดเลย	62	22.88
ไม่ระบุ	17	6.27
7. <u>ความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่ม โรงเรียน</u>		
เป็นกรรมการกลุ่ม	100	36.90
ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่ม	171	63.10
8. <u>ที่ตั้งของกลุ่ม โรงเรียน</u>		
อยู่ไกล	107	39.48
ห่างไกลปานกลาง	89	32.84
ห่างไกล	75	27.68

จากตาราง 2 มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 271 คน ในจำนวนนี้มีร้อยละ 49.44 เป็นชาย ร้อยละ 42.07 เป็นหญิง และไม่ระบุเพศอีกจำนวนร้อยละ 8.49 ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.97 มีครอบครัวแล้ว อีกร้อยละ 11.81 เป็นโสด ในจำนวนนี้ไม่ระบุสถานภาพการสมรส ร้อยละ 9.23 ด้านวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 53.51 มีวุฒิทั้งแพทยฎีกาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป และอีกร้อยละ 35.42ต่ำกว่าปริญญาตรี และไม่ระบุวุฒิการศึกษาร้อยละ 11.07 ทางด้านอายุราชการจำนวนมากที่สุดร้อยละ 44.64 มีอายุราชการในระหว่าง 6 - 15 ปี รองลงมาร้อยละ 34.69 มีอายุราชการ 16 ขึ้นไป ส่วนอายุราชการ 1 - 5 ปี มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 10.70 และไม่ระบุอายุราชการร้อยละ 9.96 เมื่อพิจารณาทางตำแหน่งชั้นของทางราชการ ร้อยละ 43.91 อยู่ในระดับ 4 + 5 ร้อยละ 13.28 อยู่ในระดับ 1 - 3 ส่วนระดับ 6 ขึ้นไป มีร้อยละ 11.44 และไม่ระบุระดับอีกร้อยละ 31.37 สำหรับภูมิกำเนิดเดิมของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 70.85 เป็นครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเลย และอีกร้อยละ 22.88 เป็นครูที่มาจากจังหวัดอื่น ส่วนไม่ระบุภูมิลำเนา มีร้อยละ 6.27 ทางด้านความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนร้อยละ 36.90 มีตำแหน่งเป็นกรรมการกลุ่ม และร้อยละ 63.10 เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนตามปกติ ส่วนที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนนั้น ร้อยละ 39.48 มาจากกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ไกล ร้อยละ 32.84 อยู่ทางไกลปานกลาง และร้อยละ 27.68 อยู่ทางไกลจากอำเภอ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภารกิจของกลุ่มโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนนั้น ได้แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ
2. การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่างๆ
7. การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่เห็น
เป็นรายข้อ และรายคำ ดังแสดงในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูที่มีต่อภารกิจ
ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

ข้อที่	ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	\bar{x}	S.D.	กราฟแสดงค่าเฉลี่ย		
				3	4	5
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ						
1)	เปิดสอนการศึกษานอกระบบภาคค่ำ	3.97	1.17			
2)	ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน	4.57	.71			
3)	จัดนิทรรศการเกี่ยวกับความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ	4.33	.73			
4)	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้การศึกษาแก่ประชาชน	4.34	.76			
5)	ชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา	4.69	.58			
6)	สอนวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของชุมชน	4.61	.70			
7)	จัดแนะแนวอาชีพให้แก่ประชาชน	4.46	.76			
8)	ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน	4.48	.76			
9)	ไขข้อข้องใจของกลุ่มโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาแก่ประชาชน	4.28	.75			
เฉลี่ยค่าการให้การศึกษาแก่ประชาชน		4.41	.51			
2. การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ						
10)	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนในเขตกลุ่มโรงเรียน	4.29	.87			
11)	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน	4.14	.85			
12)	ประสานงานการแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน	4.19	.85			
13)	ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มกีฬาในชุมชน	4.28	.75			
14)	จัดกิจกรรมสันทนาการในวันสำคัญ	4.18	.93			

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	X	S.D.	กราฟแสดงค่าเฉลี่ย		
				3	4	5
15)	เป็นศูนย์กลางในการจัดกีฬาและสันทนาการ	4.27	.88			
16)	จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน	4.09	1.00			
17)	บริการให้ยืมอุปกรณ์กีฬาและสันทนาการ	4.20	.97			
18)	กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.59	.66			
เฉลี่ยค่าภารกิจกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ		4.25	.62			
3. <u>การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</u>						
19)	ส่งเสริมและสนับสนุนการละเล่นพื้นบ้าน	4.41	.81			
20)	รวมกิจกรรมในวันสำคัญ	4.68	.59			
21)	จัดนิทรรศการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.33	.81			
22)	ร่วมมือกับประชาชนฟื้นฟูวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.45	.77			
23)	ร่วมมือกับวัดและศาสนสถานพัฒนาจิตใจประชาชน	4.53	.75			
24)	บริการให้ยืมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	4.37	.75			
25)	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ	4.69	.63			
เฉลี่ยค่าการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น		4.50	.56			
4. <u>การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น</u>						
26)	อบรมประชาชนให้มีความรู้เรื่องการพัฒนาท้องถิ่น	4.48	.70			
27)	จัดให้มีการเลือกผู้นำท้องถิ่นตัวอย่าง	4.43	.74			

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	\bar{x}	s.ด.	กราฟแสดงค่าเฉลี่ย		
				3	4	5
28)	จัดทัศนศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่นและประชาชน	4.22	.85			
29)	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นปลูกฝังความรักชาติ	4.50	.67			
30)	ร่วมมือกับประชาชนและรัฐ เลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน	4.42	.73			
31)	ปลูกฝังความคิดในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการพึ่งตนเอง	4.41	.74			
32)	สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรประชาธิปไตยในชุมชน	4.45	.71			
33)	เผยแพร่ความรู้ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย	4.73	.53			
เฉลี่ยค่าการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น		4.45	.51			
5. การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป						
34)	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ	4.67	.60			
35)	จัดใหม่กำหนดการพัฒนาท้องถิ่นเป็นประจำ	4.17	.88			
36)	ร่วมมือกับประชาชนสร้างสาธารณสถานที่สำคัญ	4.30	.83			
37)	จัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ด้านการพัฒนา	4.27	.80			
38)	ร่วมกับประชาชนกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น	4.23	.80			
39)	บริการอาคารสถานที่เพื่อการประชุมและการพัฒนา	4.38	.75			
40)	สำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแผนพัฒนา	4.27	.79			
41)	ให้ข้อเสนอแนะแก่ประชาชนเป็นแนวทางการพัฒนา	4.38	.75			
เฉลี่ยค่าการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน		4.33	.59			

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	\bar{x}	S.D.	กราฟแสดงค่าเฉลี่ย		
				3	4	5
6. <u>ด้านการเป็นสื่อกลางในการประสานงาน</u>						
42)	ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชนพัฒนาอาชีพชุมชน	4.38	.75			
43)	เป็นศูนย์กลางข้อมูลความต้องการของชุมชน	4.30	.80			
44)	ประสานงานกับหน่วยงานอื่นปลูกฝังความคิดในการพัฒนา	4.27	.70			
45)	ประสานงานกับหน่วยงานอื่นจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	4.27	.75			
46)	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ	4.38	.76			
47)	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความกฏหมายแก่ประชาชน	4.28	.86			
48)	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่ประชาชน	4.48	.73			
49)	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน	4.46	.75			
เฉลี่ยด้านการเป็นสื่อกลางในการประสานงาน		4.35	.61			
7. <u>การจัดแหล่งบริการข้อมูลข่าวสาร</u>						
50)	ร่วมกับประชาชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	4.54	.67			
51)	เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้ห้องสมุดของกลุ่มโรงเรียน	4.27	.84			
52)	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ	4.16	.84			
53)	เผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียงตามสาย	4.37	.77			
54)	เผยแพร่ข่าวสารโดยใช้วิธีจัดทำป้ายประกาศต่าง ๆ	4.30	.77			
55)	ชักชวนประชาชนใช้แหล่งบริการข่าวสารของกลุ่ม	4.34	.73			
56)	เป็นสื่อกลางในการกระจายข่าวสารของทางราชการ	4.45	.72			
เฉลี่ยด้านการจัดแหล่งบริการข้อมูลข่าวสาร		4.35	.61			
เฉลี่ยทุกด้าน		4.38	.48			

จากตาราง 3 การพิจารณาความคิดเห็นของครู สรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูรวมทุกด้านเท่ากับ 4.38 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูงที่สุด คือเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่กลุ่มโรงเรียนจะจัดกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้บริการแก่ชุมชน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ระหว่าง 4.25 - 4.50 คืออยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกด้าน และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.50$)
- 2) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.45$)
- 3) การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.41$)
- 4) การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.35$)
- 5) การให้บริการข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.35$)
- 6) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป ($\bar{X} = 4.33$)
- 7) การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ ($\bar{X} = 4.25$)

2. ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.97 - 4.73 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.21 - 5.00$) มี 48 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) เผยแพร่ความรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.73$)
- 2) ชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา ($\bar{X} = 4.69$)
- 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูต่อแม่พระคุณ ($\bar{X} = 4.69$)
- 4) ร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ($\bar{X} = 4.68$)
- 5) ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ ($\bar{X} = 4.67$)
- 6) สอนวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.61$)

- 7) กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 4.59$)
- 8) ให้ความรู้ความทาง ๆ แก่ชุมชน ($\bar{X} = 4.57$)
- 9) ร่วมกับประชาชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.54$)
- 10) ร่วมมือกับวัดและศาสนสถานพัฒนาจิตใจประชาชน ($\bar{X} = 4.53$)
- 11) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นปลูกฝังความรักชาติ ($\bar{X} = 4.50$)
- 12) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพทาง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 4.48$)
- 13) อบรมประชาชนใหม่ความรู้เรื่องการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.48$)
- 14) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความการ เกษตรแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.48$)
- 15) จัดแนะแนวอาชีพใหม่แก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.46$)
- 16) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความสาธารณสุขแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.46$)
- 17) ร่วมมือกับประชาชนพื้นฟูวัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.45$)
- 18) สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรประชาธิปไตยในชุมชน ($\bar{X} = 4.45$)
- 19) เป็นสื่อกลางในการกระจายข่าวสารของทางราชการ ($\bar{X} = 4.45$)
- 20) จัดให้มีการคัดเลือกผู้นำท้องถิ่นตัวอย่าง ($\bar{X} = 4.43$)
- 21) ร่วมมือกับประชาชนและรัฐเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.42$)
- 22) ส่งเสริมและสนับสนุนการละเล่นพื้นบ้าน ($\bar{X} = 4.41$)
- 23) ปลูกฝังความคิดในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 4.41$)
- 24) บริการอาคารสถานที่เพื่อการประชุมและการพัฒนา ($\bar{X} = 4.38$)
- 25) ให้ออกเสนอแนะแก่ประชาชนเป็นแนวทางในการพัฒนา ($\bar{X} = 4.38$)
- 26) ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเอกชนพัฒนาอาชีพชุมชน ($\bar{X} = 4.38$)
- 27) บริการให้ข้อมูลประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.37$)
- 28) เผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียงตามสาย ($\bar{X} = 4.37$)
- 29) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้การศึกษแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.34$)
- 30) ชักชวนประชาชนมาใช้แหล่งบริการข่าวสารของกลุ่มฯ ($\bar{X} = 4.34$)

- 31) จัดนิทรรศการ เกี่ยวกับความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.33$)
 32) จัดนิทรรศการ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.33$)
 33) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

($\bar{X} = 4.33$)

- 34) ร่วมมือกับประชาชนสร้างสาธารณสถานที่เป็น ($\bar{X} = 4.30$)
 35) เป็นศูนย์กลางข้อมูลความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.30$)
 36) เผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้วิธีจัดทำป้ายประกาศทาง ๆ ($\bar{X} = 4.30$)
 37) จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนในเขตกลุ่มโรงเรียน ($\bar{X} = 4.29$)
 38) ใหญ่กลางกรของกลุ่มโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.28$)
 39) ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มกีฬาในชุมชน ($\bar{X} = 4.28$)
 40) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.28$)
 41) เป็นศูนย์กลางในการจัดกีฬาและสันทนาการ ($\bar{X} = 4.27$)
 42) จัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.27$)
 43) สสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแผนพัฒนา ($\bar{X} = 4.27$)
 44) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นปลูกฝังความคิดในการพัฒนา ($\bar{X} = 4.27$)
 45) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 4.27$)
 46) เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้ห้องสมุดของกลุ่มโรงเรียน ($\bar{X} = 4.27$)
 47) ร่วมกับประชาชนกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.23$)
 48) จัดทัศนศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ($\bar{X} = 4.22$)
 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.41 - 4.20$) มี 8 ข้อ

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) บริการให้ข้อมูลปรึกษาและสันทนาการ ($\bar{X} = 4.20$)
- 2) ประสานงานการแข่งขันทัวร์ระหว่างหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.19$)
- 3) จัดกิจกรรมสันทนาการในวันสำคัญ ($\bar{X} = 4.18$)

- 4) จัดใหม่กำหนดการพัฒนาท้องถิ่นเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.17$)
- 5) จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.16$)
- 6) จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน ($\bar{X} = 4.14$)
- 7) จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน ($\bar{X} = 4.09$)
- 8) เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ ($\bar{X} = 3.97$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโดยถือการเป็นและไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน
เป็นหัวแปรอิสระ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งลักษณะของครูภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ควบคุมแบบผสมตาม ออกเป็น 2 กลุ่ม คือครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีจำนวน 100 คน กับครูที่ไม่ได้เป็น กรรมการกลุ่มโรงเรียนมีจำนวน 171 คน รวมทั้งสิ้น 271 คน การเปรียบเทียบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ใช้การทดสอบค่าที (t-test) โดยเปรียบเทียบเป็นรายด้าน และโดยรวมทั้ง 7 ด้าน ดังรายละเอียดในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน

ด้านต่าง ๆ ของภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	เป็นกรรมการ		ไม่เป็นกรรมการ		t
	N = 100		N = 171		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ	4.39	.55	4.43	.49	-.48
2. การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ	4.24	.67	4.25	.60	-.21
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.48	.65	4.50	.51	-.31
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	4.47	.51	4.45	.52	.32
5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป	4.33	.64	4.34	.57	-.16
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ	4.38	.65	4.32	.59	.78
7. การจรรยาบรรณของครู	4.38	.63	4.33	.59	.66
เฉลี่ยทุกด้าน	4.38	.52	4.37	.45	.11

จากตาราง 4 ผลการทดสอบค่าที พบว่าความพึงพอใจของครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนกับครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน นั่นคือครูทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจสอดคล้องกันทั้ง 7 ด้าน และโดยส่วนรวม

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู โดยถือที่กลุ่ม โรงเรียนเป็นตัวแปรอิสระ

เมื่อใช้ทั้งของครู โรงเรียนเป็นตัวแปรอิสระ ใ้แบ่งครูออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มห่างไกล ห่างไกลปานกลาง และกลุ่มใกล้กับที่ตั้งอำเภอ การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นบททดสอบสมมติฐานที่ว่า "ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่ห่างไกลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในต่าง ๆ แตกต่างกัน"

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น 3 ตอนย่อยคือ

1. คำสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูแต่ละกลุ่ม
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)
3. การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ นิวแมน คูลส์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. คำสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูแต่ละกลุ่ม

คำสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูในแต่ละกลุ่ม ซึ่งได้แก่ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ให้นำเสนอในตาราง 5 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่ม ต่อไป

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูแต่ละกลุ่ม เมื่อจำแนกตามระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน

คำขงภารกิจการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา	อยู่ใกล้		ปานกลาง		ทางไกล	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การให้บริการคำปรึกษาการและวิชาชีพ	4.41	.55	4.43	.46	4.40	.52
2. การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ	4.32	.60	4.21	.57	4.21	.70
3. การส่งเสริมศิลาวัชนธรรมในท้องถิ่น	4.57	.49	4.56	.41	4.35	.73
4. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	4.48	.56	4.50	.44	4.38	.53
5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป	4.36	.56	4.40	.49	4.24	.70
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาทาง ๆ	4.38	.58	4.44	.57	4.21	.67
7. การให้บริการขงมูลชาวสาร	4.41	.61	4.35	.61	4.29	.60
เฉลี่ยทุกคำ	4.42	.49	4.41	.40	4.30	.53

ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูทั้ง 3 กลุ่มที่นำเสนอในตาราง 5 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละกลุ่มโดยใช้ F-test ในตอนต่อไป

2. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

เมื่อนำค่าเฉลี่ยที่ได้ในข้อที่ 1 มาทดสอบความแตกต่างของทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน 1 ตัวประกอบ (One Way Anova) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 การทดสอบความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของครู จำแนกตาม
ระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน

แหล่งของความแปรปรวน	df	S.S.	M.S.	F
1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ				
ระหว่างกลุ่ม	2	.0504	.0252	.0971
ภายในกลุ่ม	268	69.5383	.2595	
รวมทั้งหมด	270	69.5887		
2. การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ				
ระหว่างกลุ่ม	2	.8296	.4148	1.0653
ภายในกลุ่ม	268	104.3466	.3894	
รวมทั้งหมด	270	105.1762		
3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น				
ระหว่างกลุ่ม	2	2.7645	1.3823	4.4600*
ภายในกลุ่ม	268	83.0603	.3099	
รวมทั้งหมด	270	85.8248		

ตาราง 6 (ต่อ)

แหล่งของความแปรปรวน	df	S.S.	M.S.	F
4. การคัดเลือกและศึกษานำทองถิ่น				
ระหว่างกลุ่ม	2	.7963	.3982	1.5231
ภายในกลุ่ม	268	70.0605	.2614	
รวมทั้งหมด	270	70.8568		
5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.1723	.5861	1.6786
ภายในกลุ่ม	268	93.5846	.3492	
รวมทั้งหมด	270	94.7569		
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ				
ระหว่างกลุ่ม	2	2.5406	1.2703	3.4492*
ภายในกลุ่ม	268	98.7002	.3683	
รวมทั้งหมด	270	101.2408		
7. การจัดบริการสุขภาพข่าวสาร				
ระหว่างกลุ่ม	2	.6104	.3052	.8317
ภายในกลุ่ม	268	98.3460	.3670	
รวมทั้งหมด	270	98.9564		

ตาราง 6 (ต่อ)

แหล่งของความแปรปรวน	df	S.S.	M.S.	F ₁
8. <u>รวมทุกคาน</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	.8422	.4211	1.8733
ภายในกลุ่ม	268	60.2473	.2248	
รวมทั้งหมด	270	61.0895		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่มีระยะทางไกลด้วยกัน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 2 คาน คือคานการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในห้องดิน กับคานการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ที่เหลืออีก 5 คาน และรวมทุกคานไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ใน 2 คานที่พบความแตกต่าง ให้นำไปทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของนิวแมน คูสส์ ในข้อที่ 3 ต่อไป

3. การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

จากการทดสอบความแตกต่าง โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 1 ตัวประกอบ พบว่า มีอยู่ 2 คานที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คานการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในห้องดิน กับคานการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ จึงได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ต่อไป เพื่อพิจารณาว่ามีค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังรายละเอียดในตาราง 7 และตาราง 8 ต่อไปนี้

3.1 คานการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในห้องดิน

ตาราง 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของคะแนนความคิดเห็นด้านการส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครู เมื่อจำแนกตามระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง/ค่าเฉลี่ย	(1)	(2)	(3)
\bar{x}	4.3481	4.5636	4.5653
กลุ่มทางไกล (1)	4.3481	-	.2155*
กลุ่มทางไกลปานกลาง (2)	4.5636	-	.0017
กลุ่มไกล (3)	4.5653	-	-
	r	2	3
$q .95 (r, 268)$		2.77	3.31
$\sqrt{\frac{M.S.W}{n}}$	$q .95 (r, 268)$.1623	.1940

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือระหว่างครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ทางไกล กับทางไกลปานกลาง และระหว่างกลุ่มที่อยู่ทางไกลกับกลุ่มที่อยู่ไกล แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มที่อยู่ทางไกลปานกลางกับกลุ่มที่อยู่ไกล

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากตาราง 5 ประกอบ จึงสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ของครูในกลุ่มที่อยู่ไกลกับกลุ่มที่อยู่ทางไกลปานกลาง สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่อยู่ในกลุ่มทางไกล

3.2 งานการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของคะแนนความคิดเห็นต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ของครู เมื่อจำแนกตามระยะทางไกลของกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง/ค่าเฉลี่ย				
	(1)	(2)	(3)	
	\bar{x}	4.2083	4.3817	4.4382
กลุ่มทางไกล (1)	4.2083	-	0.1734	0.2299*
กลุ่มไกล (2)	4.3817		-	0.0565
กลุ่มทางไกลปานกลาง (3)	4.4382			-
	r		2	3
	$q .95 (r, 268)$		2.77	3.31
	$\sqrt{\frac{M.S.W}{n}}$	$q .95 (r, 268)$.1769	.2114

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 1 คู่ คือระหว่างครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ทางไกลกับทางไกลปานกลาง นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากตาราง 5 ประกอบ จึงสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ของครูที่อยู่ในกลุ่มทางไกลปานกลางและกลุ่มอยู่ไกล สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่อยู่ในกลุ่มทางไกล

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ

1. ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน
2. ข้อเสนอแนะของครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีจำแนกความคิดเห็นออกตามเนื้อหา แล้วทำการแจกแจงความถี่ นำเอาค่าความถี่มาจัดลำดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังแสดงในตาราง 9 และ ตาราง 10

1. ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหาที่ว่าจะเกิดขึ้นกับกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา เมื่อจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ในด้านต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

ลำดับที่	สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	ค่าความถี่
	<u>1. การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>	
1)	กลุ่มโรงเรียนชาตุมงคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้การศึกษ	28
2)	งบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ	27
3)	ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา	18
4)	กลุ่มโรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบายในการให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน	18
5)	กลุ่มโรงเรียนขาดแคลนอาคารสถานที่สำหรับการจัดบริการ	16
6)	ประชาชนให้ความร่วมมือกับทางกลุ่มโรงเรียนน้อย	15
7)	กลุ่มโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	12

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	ค่าความถี่
2. <u>ด้านการจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ</u>		
1)	กลุ่มโรงเรียนชาวนุบาลที่มีความรู้ความสามารถทางกีฬาและสันทนาการ	25
2)	ขาดงบประมาณในการดำเนินการทางกีฬาสันทนาการ	22
3)	ทางกลุ่มโรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์กีฬาและสันทนาการ	22
4)	ประชาชนไม่รับนิคมขยทอว้ศุคอุปกรณที่ทางกลุ่มฯให้ยืมเมื่อเกิดการเสียหาย	19
5)	กลุ่มโรงเรียนไม่มีสถานที่เพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ	17
6)	ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬาและสันทนาการ	5
3. <u>ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</u>		
1)	ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม	23
2)	ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจต่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม	19
3)	อุปกรณ์ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มโรงเรียนมี ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน	18
4)	ขาดความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินงาน	12
5)	ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	8
4. <u>ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น</u>		
1)	ผู้นำท้องถิ่นขาดความสนใจและกระตือรือร้นในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	19
2)	ผู้นำท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง	15
3)	ผู้นำท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	14

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชน	ค่าความถี่
4)	ผู้นำท้องถิ่นขาดความรู้ เริ่มสร้างสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	9
5)	ผู้นำท้องถิ่นและกลุ่ม โรงเรียนขาดความร่วมมือและประสานงานกัน	7
6)	กลุ่มโรงเรียนไม่มีส่วนในการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	7

5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยทั่วไป		
1)	ประชาชนไม่มีเวลารวมกิจกรรมคานการพัฒนา เพราะต้องประกอบอาชีพของตนเอง	22
2)	การวางแผนการพัฒนาไม่สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชน	21
3)	กลุ่มโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น	18
4)	ประชาชนไม่มีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	17
5)	ประชาชนให้ความร่วมมือกับกลุ่ม โรงเรียนในการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญน้อย	13
6)	การจัดกิจกรรมพัฒนากระทำอย่างไม่ต่อเนื่อง และขาดการเอาใจริงเอาจัง	11
7)	ทางกลุ่ม โรงเรียนขาดผู้ที่จะประสานงานคานการพัฒนาท้องถิ่น	7

6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ		
1)	งานของกลุ่ม โรงเรียนที่ทำอยู่นั้นหนักอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาสำหรับการประสานงานกับหน่วยงานอื่น	23
2)	กลุ่ม โรงเรียนเน้นคานการ เรียนการสอนเป็นสำคัญ จึงไม่มีนโยบายประสานงานกับหน่วยงานอื่น	22
3)	เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ได้มาติดคตประสานงานกับกลุ่ม โรงเรียนโดยตรง แคมักจะติดคตกับผู้นำท้องถิ่น	19

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน	ค่าความถี่
4)	เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นมางานหน่วยงานนี้โดยอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา	18
5)	เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นให้ความร่วมมือกับทางกลุ่มโรงเรียนน้อย	14
6)	กลุ่มโรงเรียนไม่มีข้อมูลสำหรับการบริการหน่วยงานอื่น	11
7. <u>การจัดบริการชุมชนชาวสาร</u>		
1)	กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดบริการชาวสารชุมชน	25
2)	กลุ่มโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดบริการชาวสารแก่ประชาชน	24
3)	ขาดงบประมาณในการดำเนินการ	22
4)	ประชาชนไม่สนใจชาวสารที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้	15

จากตาราง 9 สามารถสรุปปัญหาสำคัญ ๆ ที่น่าจะเกิดขึ้นกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้ 3 ด้านคือ

1. ปัญหาค่ากลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถขาดแคลนอาคารสถานที่สำหรับการจัดบริการ ไม่มีการกำหนดนโยบายในการให้บริการแก่ประชาชน ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมที่ไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนกระทำไม่ต่อเนื่องและจริงจัง งานของกลุ่มโรงเรียนเน้นด้านวิชาการมากกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ และบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนต้องปฏิบัติหน้าที่หนักเกินความสามารถ

2. ปัญหาทางประชาชน ประชาชนไม่สนใจและเห็นความสำคัญของกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้ ประชาชนให้ความร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนน้อย ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ไม่มีเวลาว่างสำหรับการรับบริการที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้ และประชาชนไม่เข้าใจในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

3. ปัญหาทางการทำงานกับหน่วยงานอื่น กลุ่มโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นมางานไขว่คว้าอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่มาศึกษาคู่กับกลุ่มโรงเรียนโดยตรง

2. ข้อเสนอแนะของครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

การวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ใดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มโรงเรียน สำหรับประชาชน และสำหรับหน่วยงานอื่น ในแต่ละส่วนได้จัดเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังแสดงในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 ข้อเสนอแนะของครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ค่าความถี่
1. <u>ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มโรงเรียน</u>		
1)	กลุ่มโรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชน	25
2)	ชมรมบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมบริการชุมชน	22
3)	ควรมีการจัดครูหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องออกเยี่ยมเยียนชุมชนเสมอ ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน	22
4)	มีการประชาสัมพันธ์ขออย่างคี่เพื่อสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชน	19

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ค่าความถี่
2. ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชน		
1)	ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนควรมีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อทำงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง	25
2)	ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนในการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับชุมชน	24
3. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานอื่น		
1)	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรงค์งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มฯ ดำเนินงาน	23
2)	ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในพื้นที่ประสานงานกันอย่างดี เพื่อไม่ให้เกิดงานซ้ำซ้อน	19
3)	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรงค์สนับสนุนและประสานงานกับกลุ่มโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและจริงจัง	18

จากตาราง 10 สามารถสรุปข้อเสนอแนะของครูได้ดังนี้ การจัดกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนควรงค์ให้สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชน ควรมีการอบรมบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี ประชาชนควรงค์เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อทำงานส่วนรวมบ้าง ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนในการประสานงานระหว่างชุมชนกับกลุ่มโรงเรียน และการประสานงานกับหน่วยงานอื่นควรงค์ทำอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นเสมือนศูนย์กลางวิชาการของชุมชน มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าหน่วยงานใด ๆ จึงน่าจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ซึ่งทำได้ในรูปของการให้บริการการศึกษาออกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้นว่า ให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ การส่งเสริมวัฒนธรรม จัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้ง มีส่วนในการประสานงาน การพัฒนาระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน บทบาทเหล่านี้เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษา

ในทางปฏิบัติ โรงเรียนประถมศึกษาจะเน้นการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นภารกิจหลักเท่านั้น แต่ภารกิจด้านการพัฒนาชุมชนหรือการบริการการศึกษาออกโรงเรียนยังไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งอาจเนื่องด้วยปัญหาอุปสรรค และเหตุผล นานาประการ

ในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา ใ้มีการรวมกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในละแวกเดียวกัน เพื่อผนึกกำลังและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินการประถมศึกษาให้มีความก้าวหน้า ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนน่าจะเป็นองค์กรที่จัดบริการการศึกษาออกโรงเรียนได้ดี ถ้าหากมีการศึกษาวิจัยพัฒนาหน้าที่ และแนวทางในการให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนสำหรับกลุ่มโรงเรียนให้เด่นชัด เพื่อจะให้นำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน และความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนของครู

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในเรื่องภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ในปีการศึกษา 2532 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4,509 คน แยกเป็นครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 707 คน และไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียนอีก 3,802 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้คัดเลือกจากประชากรข้างต้นด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ได้จำนวน 271 คน แยกเป็น 2 กลุ่มคือ ครูที่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 100 คน และครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 171 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 6.01 ของจำนวนครูประถมศึกษาทั้งหมดในจังหวัดเลย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตอน ตอนที่หนึ่ง ตามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ตอนที่สอง เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน แยกคำถามออกเป็น 7 คำคือ (1) การให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ (2) การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ (3) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น (4) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (5) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป (6) การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ และ (7) การจัดบริการ

ข้อมูลข่าวสาร มีคำถามทั้งหมด 56 ข้อ ส่วนตอนที่สาม เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และขอเสนอแนะเพิ่มเติม

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปติดต่อที่สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ แต่ละแห่งด้วยตนเอง โดยไปขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์ ให้ช่วยแจกและ รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในอำเภอนั้น ๆ แล้วผู้วิจัยไปติดต่อขอรับแบบสอบถาม กลับคืนตามกำหนดคืนค้ำหมายอีกครั้งหนึ่ง ได้แจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 271 ชุด และได้รับ กลับคืนมาครบทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนแล้วทำการวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละสำหรับตอนที่ เป็นข้อมูลส่วนตัว ส่วนความคิดเห็น ของครูนั้นได้นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายการ และ เฉลี่ยรวมทุกด้าน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) สำหรับแบบสอบถามปลายเปิดได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจง ทมเนื้อหา แล้วนำเสนอในรูปของความถี่ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครู โดยส่วนรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับสูง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น (2) ด้านการ คัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (3) ด้านการให้บริการวิชาการและวิชาชีพ (4) ด้านการ ประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ (5) ด้านการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร

(6) คำนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป และ (7) คำนการจกกิจกรรมกีฬา และสันทนาการ

เมื่อพิจารณาคุณค่าเจดียงความคึกเห็นเป็นรายขอ พบว่าทุกข้อมีค่าเจดียงอยู่ในระดับ เห็นควย ถึงเห็นควยอยางยง โดยข้อมีค่าเจดียงอยู่ในระดับ เห็นควยอยางยงนั้น มีควยกัน ทั้งหมด 48 ขอ ข้อมีค่าเจดียงสูงสุค 20 อันคัมแรก โคแก (1) แดยแพรวควมรู้เรื่อง การปกครองระมขยประชานปีไทย (2) จังแจงให้ประชานเห็นประโยชนของการศึกษา (3) จกกิจกรรมสงเสริมควมกตัญญูต่อผู้มืพระคณ (4) รวมจกกิจกรรมในวันสาคัญ (5) รวมมือกับประชานพัฒนาทองถิ่นในวันสาคัญ (6) สอนวิชาชีวิตที่ตรงกับควมทองการ ของชุมชน (7) กระจุนให้ประชานรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน (8) ในควมรู้ควน ทาง ๆ แกชุมชน (9) รวมกับประชานจกตั้งที่อนทงสื่อประจำชุมชน (10) รวมมือกับ วัดและศาสนสถานพัฒนาจิตใจประชาน (11) รวมมือกับทวงงานอื่นปลุกยงควมรักชาติ (12) สงเสริมการรวมกลุ่มอาชีพทาง ๆ ในชุมชน (13) ขมรมประชานให้ควมรู้เรื่อง การพัฒนาทองถิ่น (14) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการเกษตรแก่ประชาน (15) จก ณะแนวอาชีพให้แก่ประชาน (16) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ควนสาธาณสุขแก่ประชาน (17) รวมมือกับประชานฟื้นฟูวัฒนธรรมในทองถิ่น (18) สนิมสนุนการจกตั้งองครภประชานปีไทย ในชุมชน (19) เป็นสื่อกลางในการกระจายขาวสารของทางราชการ และ (20) จกให้ การคักเลือกผู้นำทองถิ่นตัวอย่าง

2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม

2.1 การเป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน และไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน ไม่ได้ทำให้ควมคึกเห็นของครู เกี่ยวกับการจกกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสาคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาคุณค่าเจดียงเป็นรายคาน พบว่าครูที่เป็น กรรมการกลุ่มโรงเรียนมีค่าเจดียงของควมคึกเห็นสูงกวาคูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 3 คานคือ คานการคักเลือกและพัฒนาผู้นำทองถิ่น คานการประสานงานระหวางทวงงาน พัฒนาทาง ๆ และคานการจกบริการขอมูลขาวสาร สำหรับในคานอื่น ๆ นั้น ครูที่ไม่ได้เป็น กรรมการกลุ่มมีค่าเจดียงของควมคึกเห็นสูงกวาคูที่เป็นกรรมการกลุ่ม

2.2 เมื่อพิจารณาความห่างไกลของสถานที่ตั้งกลุ่มโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น กับด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ

เมื่อนำมาทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ ระหว่างครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลกับห่างไกลปานกลาง และระหว่างครูในกลุ่มโรงเรียนห่างไกลกับอยู่ใกล้ ส่วนในด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 1 คู่ คือระหว่างครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลปานกลางกับอยู่ห่างไกล เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของทั้ง 2 ด้านนี้ ครูในกลุ่มที่อยู่ใกล้กับครูในกลุ่มที่อยู่ห่างไกลปานกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่อยู่ในกลุ่มห่างไกล

สำหรับในค่านอื่น ๆ นั้น ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่าครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

3. ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้น เรียงลำดับความถี่ได้ดังนี้ คือ (1) กลุ่มโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ (2) ขมประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ (3) กลุ่มโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ในการให้บริการ (4) ไม่มีการกำหนดนโยบายที่แน่ชัดในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน (5) ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้ และ (6) ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ น้อย

4. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ข้อเสนอแนะของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนมีดังนี้ คือ (1) การจัดกิจกรรมควรให้สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชน (2) ควรมีการอบรมบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ (3) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี (4) ประชาชนควรใช้เวลาส่วนตัวเพื่อทำงานส่วนรวมบ้าง (5) ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนในการประสานงานระหว่างชุมชนกับกลุ่มโรงเรียน และ (6) การประสานงานกับหน่วยงานอื่นควรทำอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ในเขตจังหวัดเลยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็น ในการอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครู

จากผลสรุปของการวิจัย ทำให้ทราบว่าโดยทั่วไปครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน หรือเห็นควายอย่างยิ่งกับกิจกรรมที่ผู้วิจัยเสนอในคานต่างๆ โดยสามารถเรียงลำดับกิจกรรมแต่ละคาน ดังนี้ (1) คานการส่งเสริมคือปฐมนิเทศในท้องถิ่น (2) คานการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (3) คานการให้บริการวิชาการและวิชาชีพ (4) คานการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่างๆ (5) คานการจัดบริการชุมชนชาวสาร (6) คานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป และ (7) คานการจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ

การที่ครูมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมกีฬาและสันทนาการอยู่ในระดับน้อยกว่าคานอื่นๆ นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะกิจกรรมในคานอื่นๆ นั้นกลุ่มโรงเรียนโดยทั่วไปยังมีไม่มีการดำเนินการจัดกันอย่างจริงจัง ซึ่งผิดกับกิจกรรมคานกีฬาและสันทนาการ ที่เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างได้รับการจัดกันอย่างแพร่หลายพอสมควร ดังงานวิจัยของ โชติ บุญทน (2531) ที่ได้สรุปไว้ว่าทั้งผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโรงเรียนจัดบริการการศึกษาออกโรงเรียนคานกีฬาและสันทนาการมากที่สุด และคานเศรษฐกิจและอาชีพน้อยที่สุด เมื่อมีการจัดกันมาก จึงทำให้ครูมองข้ามในสิ่งที่คาดหวังทางคานนี้ไป เพราะถึงแม้ว่าทางโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจะไม่มีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนต่อการจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการให้กับประชาชนก็ตาม แต่โดยลักษณะเฉพาะของกีฬาและสันทนาการแล้ว เมื่อผู้ใดได้เข้าไปมีส่วนร่วม ย่อมนำมาซึ่งความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และกิจกรรมดังกล่าวมีวิธีดำเนินการที่ค่อนข้างง่ายและสะดวก จึงทำให้ทุกคนสนใจ เมื่อเป็นเช่นนี้ครูจึงมีความคิดเห็นว่าจะไม่มีความจำเป็นอะไรเลยที่จะต้องคาดหวังให้กิจกรรมกีฬาและสันทนาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เพราะถึงอย่างไรกิจกรรมทางคานนี้ก็คงได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมต่อเนื่องตลอดไป

เมื่อพิจารณาในส่วนของกิจกรรมเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งผลที่ได้นี้เป็นที่น่าสังเกตเป็นอย่างมาก โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ เป็นเพราะเหตุใดครูจึงมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำเสนอในชั้นเรียนสูงมาก จากการวิเคราะห์และศึกษาเหตุผล พบว่า สาเหตุที่ทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมดังกล่าวนี้ ในระดับสูง เพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ครูคาดหวังน่าจะเป็นอีกบทบาทหรือภารกิจหนึ่งที่ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและดำเนินการ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจสรุปได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำเสนอในผลการวิจัยนี้ น่าจะได้รับการจัดบริการประชาชนกันอย่างจริงจัง แต่เนื่องจากสภาพท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม ตลอดจนทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมนั้น ในแต่ละท้องถิ่นที่กลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่ มีสภาพแตกต่างกัน ดังนั้นการดำเนินการใด ๆ จึงควรมี การพิจารณากันอย่างถี่ถ้วน เพื่อป้องกันปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นได้

ส่วนกิจกรรมใ้ค่างที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และควรเร่งดำเนินการก่อนกิจกรรมอื่น ๆ นั้น ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่ากลุ่มโรงเรียน น่าจะยึดผลสรุปของการวิจัยในส่วนของกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นสูง ๆ เป็นเกณฑ์ ซึ่งตามผลสรุปของการวิจัยนี้ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีค่าสูงสุด คือเผยแพร่ความรู้ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย และที่มีค่ารอง ๆ ลงมาอีกเช่น ชี้แจงให้ประชาชน เห็นประโยชน์ของการศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ร่วมจัดกิจกรรม ในวันสำคัญ เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มโรงเรียนควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ด้วย เพื่อกิจกรรมที่จัดนั้นจะได้มีคุณค่าและมีความหมายอันจะ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนที่กลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่

ผลการวิจัยที่ปรากฏมีส่วนสอดคล้องกับแนวความคิดของบุคคลต่าง ๆ คือ ทองใบ แพบาม (2521 : 59) ที่ได้กล่าวถึงงานของโรงเรียนประถมศึกษา ในที่นี้ หมายความว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาด้วย คือ นอกเหนือจากการให้การศึกษาภาคบังคับแก่ เด็กในโรงเรียนแล้ว กิจกรรมที่ควรจัดก็คือการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ และการจัด กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดนิทรรศการการศึกษา การอบรมระยะสั้น

การพัฒนาการศึกษา การเยี่ยมเยียนชุมชน เป็นต้น หรือแนวความคิดของ คำน ขาวหนู (2529 : 12 - 17) ที่กล่าวว่าโรงเรียนประถมศึกษาควรกระทำให้อุทิศมุ่งหมายของหลักสูตรปรากฏ เป็นจริง และรวมซักปัญหาของชุมชน โดยรวมพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ช่วยเหลือชุมชนในชนบทให้ได้รับประโยชน์จากโรงเรียน และในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนชนบท มีบทบาทเขาช่วยโรงเรียนและพัฒนาโรงเรียนด้วย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้อาจสรุปได้ว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากจะมีภารกิจหลักตามที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2523 แล้ว กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับนิคมของงานพัฒนาชุมชน ร่วมกับหน่วยงานอื่น เพราะถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนและประชาชนมากที่สุด แต่เป็นที่น่าเสียดายที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษายังไม่ได้เป็นตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้เพราะความไม่เข้าใจของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเอง ที่ยังไม่เข้าใจบทบาทที่แท้จริง ยังยึดติดอยู่กับว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามีหน้าที่ทางด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม เพื่อบริการแก่โรงเรียนในสังกัดกลุ่มโรงเรียนเท่านั้น ถ้าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะพัฒนากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาให้มีศักยภาพในการบริการชุมชน หรือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแล้วก็น่าจะต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายและแผนงานรองรับอย่างชัดเจนว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรมีภารกิจในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนอย่างไร มากน้อยแค่ไหน ควรจะมีกิจกรรมใดบ้าง เพราะถ้าไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนงานอย่างชัดเจน ย่อมนำมาซึ่งความไขว่เขวและความไม่เข้าใจในหมู่ของบุคลากรกลุ่มโรงเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในเรื่องนี้ ชวัช ทันโตภาส (2521 : 85 - 88) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทยต่อการพัฒนาชุมชนเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่าเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่นั้นปรากฏว่าบุคลากรส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองเพียงพอ หรือที่ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2523 : 93 - 101) ได้สำรวจความคิดเห็นของครู ครูใหญ่ และกรรมการโรงเรียนชุมชน ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในเขต

การศึกษา 1 พบว่าผู้ดำเนินงานโรงเรียนชุมชนไม่เข้าใจหลักการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน ที่ถูกต้อง และจากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ น้อมกล่อม (2531 : 96) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 5 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนบางคณะมีความเห็นว่าโรงเรียนยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และครูมีความเข้าใจว่าการให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นต้น

2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม

ในการเปรียบเทียบนี้ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของตัวแปรที่จะเปรียบเทียบออกเป็นสองลักษณะคือ ความเกี่ยวข้องกับการบริหารกลุ่มโรงเรียนของครู และระยะห่างไกลของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 การเป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน และไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน ไม่ได้ทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้อาจสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนนั้น น่าจะเป็นอีกบทบาทหรือภารกิจหนึ่งที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรดำเนินการ สำหรับวิธีการนั้น ควรหาวิธีที่เหมาะสมและเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานคล่องตัวและสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้ สำหรับกิจกรรมที่ควรจัดนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาน่าจะได้นำเอาแนวทางของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตยากจน (กศ.พร.) มาใช้โดยอนุโลมไปก่อน โดยแนวทางนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 6) ได้กำหนดให้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน ศึกษานุกูลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน คัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ให้การศึกษาแก่ประชาชนในค่านาอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล ให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานและบริการวิชาการและวิชาชีพ และเป็น

ศูนย์ส่งเสริมกีฬา ภัณฑาคาร วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น นอกจากนี้กลุ่มโรงเรียนยังสามารถนำเอากิจกรรมจากผลการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาใ้บริการชุมชน มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มโรงเรียนเอง และท้องถิ่นที่กลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่ได้

2.2 เมื่อเปรียบเทียบในลักษณะของความห่างไกลของกลุ่มโรงเรียนพบความแตกต่างกัน 2 ด้าน คือด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น กับด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่างๆ เมื่อนำเอามาทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลกับห่างไกลปานกลาง และครูในกลุ่มโรงเรียนห่างไกลกับครูที่อยู่ไกล ส่วนในด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่างๆ นั้น พบความแตกต่างกัน 1 คู่ คือครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลกับห่างไกลปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยประกอบ พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้ง 2 ด้านนี้ครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ไกล และครูในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนห่างไกล

จากผลสรุปข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น และมีค่าน้อยกว่ากลุ่มอื่นในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่างๆ นั้น อาจเป็นเพราะกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมลำบาก และกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีอัตรากำลังครูต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดมาก จึงทำให้ครูต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่หลายด้าน มีผลให้ครูไม่มีเวลาที่จะทำกิจกรรมที่ตนเองคิดว่าจะนอกเหนือจากสิ่งที่ตนต้องรับผิดชอบ ซึ่งในเรื่องนี้ ไพฑูริย์ น้อมกล่อม (2531 : 97) ได้กล่าวไว้ในเรื่องปัญหาของงานวิจัยของเขาว่า การที่ครูไม่มีเวลาเพียงพอ เพราะครูมีภารกิจหลักที่จะต้องสอนนักเรียนในแต่ละวันมากพออยู่แล้ว

กล่าวในส่วนของการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยเฉพาะ สาเหตุที่ผู้วิจัยคิดว่ามีผลกระทบต่อความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลก็คือ ลักษณะของประชาชนในท้องถิ่นที่มีฐานะยากจน และอัคติในค่านต่างๆ ในเรื่องของความยากจนของประชาชนในท้องถิ่นนี้ได้มีงานวิจัยต่างๆ กล่าวไว้มากมายพอสมควร เช่นงานวิจัยของ

สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 94) ที่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับประชาชนที่อยู่ในระดับมากคือ ความยากจนของประชาชน หรือผลการประเมินโครงการ กศ.พช. ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 282 - 300) ที่พบว่าผู้ปกครองและผู้นำท้องถิ่นมีฐานะยากจนไม่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน และผลการวิจัยของประเสริฐ ขาวงษ์ (2524 : 72) ซึ่งพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาทองประสบกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนระดับมาก เนื่องจากประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน และไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เมื่อประชาชนในท้องถิ่นยังมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน และยังยึดคติในค่านิยมต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนเหล่านั้นไม่สนใจในกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจะจัดให้ เมื่อเป็นเช่นนี้ครูในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลจึงมีความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมในค่านิยมที่ดีกว่าในค่านิยมนี้ และจากผลการวิจัยนี้พบว่า กิจกรรมที่ครูในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลเห็นว่าควรจัดก่อนเป็นอันดับแรก คือการให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้ประชาชนได้นำเอาสิ่งที่ได้รับไปปรับปรุงและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และผลผลิตของตนเอง เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกประการหนึ่งซึ่งทำให้ครูในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้กับครูในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าครูในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกล ก็เพราะครูในกลุ่มโรงเรียนในที่ตั้งทั้งสอง มีความคาดหวังให้มีการส่งเสริมทางค่านิยมธรรม ประเพณีไทยใหม่มากยิ่งขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการหลังไหลของวัฒนธรรมตะวันตก ที่เข้าครอบงำจิตใจของเยาวชนไทยมากขึ้นในขณะนี้ ครูจึงเกิดความวิตกกังวล และกลัวว่าท้อไปในอนาคต เยาวชนเหล่านี้จะล้มหรือละเลยต่อวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทยเราไป ส่วนในกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลนั้น เป็นเขตชนบท การหลังไหลของวัฒนธรรมตะวันตกมีน้อยความมาก ครูจึงยังไม่ได้นึกถึงเรื่องนี้

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

การอภิปรายในเรื่องของปัญหาและข้อเสนอแนะนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะค่านกลุ่มโรงเรียน ปัญหาที่พบมีดังนี้ กลุ่มโรงเรียนชาตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการในค่านต่าง ๆ ชาตคณอาคารสถานที่สำหรับการจัดบริการ ไม่มีการกำหนดคณนโยบายในการให้บริการแก่ประชาชน ชาตงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการค่านงาน ชาตการประชาสัมพันธ์ที่คณและมีประสิทธิภาพ มีการจัดกิจกรรมที่ไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนกระทำไม่คณเนื่องและจริงจิง งานของคณโรงเรียนเน้นคณงานวิชาการมากกว่ากิจกรรมคณอื่น ๆ และบุคลากรของคณโรงเรียนคณปฏิบัติงานในคณที่หนักเกินกำลังความสามารถสำหรับแนวทางที่คณเสนอแนะในการแก้ปัญหาคณ คณคืออบรมบุคลากรของคณโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมบริการชุมชน คณโรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างคณเพื่อสร้างคณความเข้าใจในหมู่ประชาชน และควรมีการจัดครูหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องออกเยี่ยมเยียนชุมชนเสมอ ๆ เพื่อสร้างคณสัมพันธ์กับชุมชนและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ในส่วนของบุคลากรและงบประมาณที่คณาคณาคณจะคณเพิ่มคณนั้น คณจะกระทำโดยยาก เนื่องจากในคณแต่ละปี กระทรวงศึกษาธิการและคณสำนักงานคณคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นคณหน่วยงานคณสังกัดของคณโรงเรียนประถมศึกษา ได้รับความคณจัดสรรงบประมาณในจำนวนจำกัด ฉะนั้นการที่จะคณดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาคณจึงควรมุ่งเน้นที่ตัวบุคลากรที่มีอยู่จริงในคณโรงเรียนเป็นหลัก พยายามให้เขาเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการคณงานให้มากขึ้น เน้นจำนวนคณน้อยแต่มีประสิทธิภาพในการคณงานสูง และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับประชาชนควรคณทำคณไป แต่ทำอย่างคณเนื่องและจริงจิง ถ้าทำได้คณาคณาคณปัญหาคณนี้คณได้

3.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะคณประชาชน ปัญหาที่พบมีดังนี้ ประชาชนไม่สนใจ และเห็นความสำคัญของกิจกรรมที่คณโรงเรียนจัดให้ ประชาชนให้ความร่วมมือกับคณโรงเรียนน้อย ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ไม่มีเวลาว่างสำหรับการรับบริการที่คณโรงเรียนจัดให้ และประชาชนไม่สนใจในเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง สำหรับแนวทางที่คณเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหาคณ ก็คือควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนในการประสานงานระหว่างคณ

โรงเรียนกับชุมชน และผู้นำท้องถิ่นและประชาชนควรเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อทำงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง จากการวิเคราะห์และพิจารณาปัญหาอย่างละเอียด พบว่าปัญหาใหญ่ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาย่อย ๆ ติดตามมาคือ ประชาชนมีฐานะยากจน ซึ่งความยากจนนี้ ตามหลักการของทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ถือว่าเป็นความต้องการขั้นต่ำสุดที่มนุษย์ควรได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการด้านอื่น ๆ สำหรับในเรื่องความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์นั้นหนังสือการบริหารและการนิเทศการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ของนิสิตปริญญาโทการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่รุ่นที่ 8, 9 (2532 : 47) ได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตัวเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์มากมายหลายอย่างด้วยกัน ซึ่งมนุษย์ได้จัดเรียงเป็นลำดับจากขั้นต่ำสุดไปสู่อันดับสูงสุด โดยที่มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นสูง ๆ ถ้าความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองเสียก่อน เมื่อประชาชนยังขาดในสิ่งซึ่งเป็นพื้นฐานของชีวิต กิจกรรมหรือการปฏิบัติใดที่ไม่เอื้อต่อพื้นฐานของชีวิตนี้แล้ว ประชาชนย่อมไม่ใส่ใจเป็นธรรมดา จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาสำหรับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาว่า ถ้าหากมีความต้องการจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการประชาชนภายในเขตที่กลุ่มโรงเรียนรับผิดชอบแล้ว กิจกรรมนั้นควรเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมให้ความต้องการพื้นฐานของประชาชนมีส่วนร่วมยิ่งขึ้น เช่น อาจเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพทรงเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว หรือเพิ่มเพิ่มวิชาการให้กับประชาชนเพื่อการเพิ่มผลิตผลในอาชีพหลักให้มากขึ้น เป็นต้น เมื่อประชาชนได้รับการตอบสนองตามความต้องการในขั้นพื้นฐานเป็นที่น่าพอใจแล้ว การตอบสนองในกิจกรรมในขั้นต่อไปย่อมจะมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ปัญหาที่พบมีดังนี้ กลุ่มโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นบางหน่วยมีไคอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นมิได้มาติดต่อกับกลุ่มโรงเรียนโดยตรงแต่มักจะติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น สำหรับแนวทางที่ครูเสนอแนะในการแก้ปัญหาก็คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มโรงเรียนดำเนินงาน ควรให้หน่วยงาน 4 กระทรวงหลักในพื้นที่ประสานงานกันอย่างดีเพื่อไม่ให้เกิดงานซ้ำซ้อน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและประสานงานมากขึ้น

ในการปฏิบัติงานใหม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียน
ประถมศึกษา ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดมิได้มีการกำหนดนโยบายและวางแผนอย่างชัดเจน ทำให้
กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต้องแสวงหาแนวทางในการดำเนินงานของตนเอง และเป็นที่ทราบ
กันดีอยู่แล้วว่างานด้านหลักของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาคือ การสนับสนุนทางวิชาการ
ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดกลุ่มฯ งานด้านนี้มีน้ำหนักมากและต้องประสบปัญหาพอสมควร
จึงทำให้งานด้านอื่นได้รับความสนใจน้อยลงไป ดังนั้นการที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจะ
ดำเนินงานเพื่อบริการชุมชนด้วยตนเอง โดยไม่พึ่งพาอาศัยคนอื่นหรือหน่วยงานอื่นจึงกระทำ
ได้ยากมาก ฉะนั้นกลุ่มโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงาน
อื่นเป็นอย่างดี เพื่อแสวงหาความร่วมมือและการดำเนินการใหม่บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ตั้งเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

1) หน่วยงานต้นสังกัดของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา อาทิ สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ ควรจะได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อการปฏิบัติ และบทบาทของกลุ่ม
โรงเรียนประถมศึกษาที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ซึ่งเป็นงานหนึ่งที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
จะต้องปฏิบัติ

2) ควรมีการอบรมและสัมมนาบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่อง
การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของโรงเรียน
และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานใหม่ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3) ควรมีการประสานงานกันในระหว่างกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ หรือ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถระหว่างกัน
หรือมีการเชิญวิทยากรในท้องถิ่น เช่นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาอาชีพต่าง ๆ หรือผู้ที่
ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต มาเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิประจำกลุ่มโรงเรียน

เพื่อสนับสนุนงานบริการและเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติ

4) ควรมีการจัดโครงการ "จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน" หรือโครงการในลักษณะเดียวกันนี้ นำร่อง ในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนโคกกลุ่มโรงเรียนหนึ่ง เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนมีความเหมาะสมกับสภาพของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ

5) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดงบประมาณ และเพิ่มบุคลากรให้กับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้นสามารถจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนได้ตามสมควร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย จากผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรมีการศึกษารากเหง้าที่เป็นจริงของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าในขณะนี้ได้มีการจัดกันอยู่ในระดับใด มีปัญหา อุปสรรคใดบ้าง และมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อย่างไร

2) ควรมีการขยายผลการศึกษาออกไปให้ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ใ้มากที่สุด พร้อมทั้งนี้ควรจะได้มีการเพิ่มลักษณะตัวแปรอิสระที่จะศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

3) จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่าในแต่ละกิจกรรมที่ผู้วิจัยนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจดำเนินการ ดังนั้นจึงควรจะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ว่าควรมีลักษณะเช่นไร จึงจะเหมาะสมและประสพกับปัญหาน้อยที่สุด

4) ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการจัดบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เช่น ศึกษาถึงสภาพรายได้และการเพิ่มผลผลิต ความรู้ความสามารถทางค่านิเวศวิทยาและวิชาชีพ ความสามารถในการอุทิศเวลาและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมของประชาชน เป็นต้น

ဘဝအတွက်

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534). กรุงเทพฯ : การศึกษา, 2529.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสำนึกการพิมพ์, 2529.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.

_____ . คู่มือคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด. กรุงเทพฯ : กุสุสภา, 2526.

_____ . สรุปผลการดำเนินงานและแนวโน้มในอนาคตของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ระหว่างปี 2526 - 2529 และแนวโน้มระหว่างปี 2530 - 2534. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2528. อัดสำเนา.

_____ . โรงเรียนกับการพัฒนาชนบท โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.). กรุงเทพฯ : กราฟิเคอาร์ท, 2529.

_____ . สถิติการศึกษา. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสถิติการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531.

ควน ชาวหนู. รวมบทความทางวิชาการ 11 เรื่อง. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2529.

เจษฎา แฉมประเสริฐ. "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน," การศึกษานอกโรงเรียน. 21(117). 42 - 43, 2526.

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์. การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท. ปริญญาโท กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- ไพฑูริย์ น้อมกล่อม. การศึกษาพรรคณะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5. ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาเมิตร, 2531. อีคส์สำเนา.
- ไพรัตน์ เคชะรินทร์. การบริหารงานพัฒนาชนบท. ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- เรือง เจริญชัย. แนวโน้มการมัธยมศึกษาของประเทศไทย โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2522
- วิญญู คณะอนันต์. ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายทะเลตะวันออก. ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2528. อีคส์สำเนา.
- สงชลาณครินทร์, มหาวิทยาลัย. และคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2526 - 2527. ม.ป.ท., 2529. อีคส์สำเนา.
- สนอง สุวรรณวงศ์. บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาเมิตร, 2519.
- สนานจิตร์ สุกนชพรพิชัย. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- สมพร สุกข์ศิณี. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สุบรรณ จันทบุตร และคณะ. คู่มือการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาชนบท. อุดมราชธานี : วิทยาลัยครูอุดมราชธานี, 2528.
- สุพิชญา ชีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2522.
- สุรพงศ์ หุตสุวรรณ. บทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบทยากจนของเขตการศึกษา 11. ปรินฎานินพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526. อีคส์สำเนา.

สุรางค์ ชูสิงห์. การศึกษาทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นคอบพบาท
ของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน จังหวัดนครสวรรค์.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อีศำเนา.

เสาวนีย์ เสนาสุ. การศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529.

อรนุช บุญโสภาก. การบริหารการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. ปริญญาโท ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528. อีศำเนา.

เอนก นาคะบุตร. "แนวคิดในการผสมผสานการศึกษาระบบ (กลุ่ม) โรงเรียน,"
คุรุปริทัศน์. 6(7) : 31, 2524.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and
Education. 5 th. ed., Tokyo : McGraw-Hill, Inc., 1982.

Jacobson, Paul B. and others. Duties of School Principals.
New York : Prentice-Hall, Inc., 1950.

ကမ္ဘာ့

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

วันาคม 2532

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการทบทวนแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้ทบทวนแบบสอบถาม

ข้าพเจ้า นายสมชาย ทองเจริญ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ กำลังทำวิจัยเรื่อง "ภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน : กรณีศึกษาในจังหวัดเลย" ในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นผู้คคลที่จะทำให้การดำเนินงานด้านบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาประสบผลสำเร็จ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านช่วยสละเวลาอันมีค่าในการทบทวนแบบสอบถามนี้ ตามสภาพความรู้ที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม และควรจะเป็น ผลการทบทวนของท่านจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ซึ่งจะเป็แนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการบริการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คำตอบของท่านจะนำเสนอในรูปแบบของส่วนรวม ซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย ทองเจริญ)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
เพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 1

ชุดที่ 44 รวง

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตามสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ตั้งแต่ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

3. อายุราชการ

1 - 5 ปี

6 - 15 ปี

16 ปีขึ้นไป

4. รัชสมัย

1 - 3 ปี

4 - 5

6 ปีขึ้นไป

5. สถานภาพการสมรส

โสด

สมรส

6. ภูมิลำเนา อำเภอ..... จังหวัด

7. ชื่อโรงเรียน

8. ชื่อกลุ่มโรงเรียน

9. ปัจจุบันท่านเป็นกรรมการกลุ่ม โรงเรียนหรือไม่

เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน

ไม่เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน
ของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ข้อคำถามต่อไปนี้ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรจะทำขึ้น เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน ในด้านต่าง ๆ ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามเหล่านี้ แล้วตัดสินใจว่า ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่กลุ่มโรงเรียนของท่านจะจัดกิจกรรมเหล่านี้ เมื่อตัดสินใจได้แล้วให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น ซึ่งกำหนดให้ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นกลางๆ หรือไม่ตัดสินใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

อนึ่ง ก่อนการตัดสินใจ ขอให้ท่านพิจารณาเกณฑ์ต่อไปนี้ประกอบด้วย คือ

1. กิจกรรมที่ถามนี้ ต้องเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มช่วยกันจัดขึ้น หรือจัดในนามของกลุ่มโรงเรียน
2. กิจกรรมที่จัดนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อบริการแก่ประชาชนในเขตชุมชนที่กลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่
3. กิจกรรมที่จัดนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่จัดให้แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งมีนักเรียนของโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง หรือนักเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด

ข้อที่	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรวัด	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งวิชาการและวิชาชีพ</u>					
1.	เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ					
2.	ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชน เช่น กฎหมาย การเกษตร สุขภาพอนามัย เป็นต้น					
3.	จัดนิทรรศการ เกี่ยวกับความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ และเชิญประชาชนเข้าชม					
4.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้การศึกษาแก่ประชาชน เช่น ร่วมมือกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ ร่วมมือกับสาธารณสุขรณรงค์เยี่ยมบ้านในการ เลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น					
5.	ชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา					
6.	สอนวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของชุมชน					
7.	จัดแนะแนวอาชีพให้แก่ประชาชน					
8.	ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน					
9.	ใช้บุคลากรของกลุ่ม โรงเรียนเป็นที่ปรึกษาแก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน					
	<u>การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ</u>					
10.	จัดแข่งขันกีฬาและกรีฑาประชาชนในเขตที่กลุ่มโรงเรียนรับผิดชอบ					
11.	จัดให้มีการอบรมกีฬาสำหรับประชาชน					

ข้อ	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรถูก	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12.	ประสานงานการแข่งขันกีฬา กีฬากระหว่างหมู่บ้าน					
13.	ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มกีฬาในชุมชน					
14.	จัดกิจกรรมสันทนาการในวันสำคัญ เช่น การแสดง เกมส์ต่าง ๆ เป็นต้น					
15.	เป็นศูนย์กลางในการจัดกีฬา และสันทนาการ					
16.	จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน เช่น สวนหย่อม สวนรุกขชาติ เป็นต้น					
17.	บริการให้ยืมอุปกรณ์กีฬาและอุปกรณ์สันทนาการ ตลอดจนสถานที่แก่ประชาชน					
18.	กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
	<u>การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</u>					
19.	ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นกีฬา					
20.	ร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง เป็นต้น					
21.	จัดนิทรรศการ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
22.	ร่วมมือกับประชาชนฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีของ ท้องถิ่นที่กำลังจะเสื่อมสูญ					
23.	ร่วมมือกับวัดและศาสนสถานพัฒนาจิตใจของประชาชน					
24.	บริการให้ยืมอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ					
25.	จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูแก่เวทาคอผู้เฒ่าผู้แก่ ในวันสำคัญ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น					

ข้อ	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรวจ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น</u>					
26.	อบรมประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนา ท้องถิ่นของตนเอง					
27.	จัดให้มีการคัดเลือกผู้นำหมู่บ้านตัวอย่าง					
28.	จัดให้ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนได้เดินทางไป ทัศนศึกษายังหมู่บ้านหรือตำบลที่เด่นด้านการพัฒนา					
29.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมให้ประชาชน เกิดความรักและหวงแหนชาติบ้านเมือง เช่น การอบรม อพป. ทส.ปช. ลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น					
30.	ร่วมกับประชาชนและหน่วยงานของรัฐในการ เลือกตั้ง ผู้นำหมู่บ้าน ตำบล					
31.	จัดกิจกรรมปลูกฝังความคิดในการพัฒนาท้องถิ่นโดย การพึ่งตนเอง ให้กับผู้นำหมู่บ้านและประชาชน เช่น จัดให้มีการคัดเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง ประกวด หมู่บ้านดีเด่น เป็นต้น					
32.	สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กร เพื่อส่งเสริมการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น การจัดตั้ง สหกรณ์ ศูนย์สาธิตกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น					
33.	เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข					

ข้อท	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรจัด	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยทั่วไป</u>					
34.	ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันปิยมหาราช เป็นต้น					
35.	จัดใหม่กำหนดการพัฒนาสาธารณสถานร่วมกับประชาชน เป็นประจำทุกเดือน หรือทุกภาคเรียน					
36.	ร่วมมือกับประชาชนดำเนินการจัดสร้างสาธารณสถาน ที่จำเป็น เช่น สะพาน บ่อน้ำ ถนน เป็นต้น					
37.	ร่วมมือกับประชาชนจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ ขึ้นเพื่อ ประโยชน์ด้านการศึกษา เช่น กองทุนยา กองทุน พัฒนาหมู่บ้าน ธนาคารข้าว เป็นต้น					
38.	ร่วมประชุมกับประชาชนเพื่อกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งระยะสั้นและระยะยาว					
39.	บริการอาคารสถานที่เพื่อการประชุมกรรมการตำบล และหมู่บ้านเกี่ยวกับการพัฒนา					
40.	ร่วมมือกับประชาชนในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของ ชุมชนเพื่อกำหนดแผนพัฒนา					
41.	ให้ขอเสนอแนะแก่ประชาชนเพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาท้องถิ่น					

ข้อ	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรจัด	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>เป็นสื่อกลางในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน พัฒนาทาง ๗ กับชุมชน</u>					
42.	ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ในการปรับปรุงและพัฒนาอาชีพในชุมชน					
43.	เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ของชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน					
44.	ประสานงานกับหน่วยงานหรือวิทยากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดอบรมประชาชนเพื่อปลูกฝังความคิดในการ พัฒนาชุมชน					
45.	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งองค์กร ต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น					
46.	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อเป็น แนวทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม					
47.	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านการปกครองมาให้ความรู้ ทางค่านกฎหมาย และการปกครองแก่ประชาชน					
48.	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางการเกษตรมาให้ ความรู้ทางการ เกษตรแก่ประชาชน					
49.	เชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางการสาธารณสุขมาให้ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน					

ข้อที่	กิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาควรจัด	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การจัดแหล่งบริการข้อมูลข่าวสาร</u>					
50.	ร่วมมือกับประชาชนจัดตั้งห้องหนังสือประจำหมู่บ้าน					
51.	เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้บริการของ กลุ่มโรงเรียน					
52.	จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ทาง ๆ ที่เหมาะสมกับ ท้องถิ่นเพื่อบริการแก่ประชาชน					
53.	เผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้การกระจายเสียงทางศูนย์ บริการข่าวสารของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน					
54.	เผยแพร่ข่าวสาร โดยใช้วิธีการจัดทำป้ายประกาศ สำหรับประชาชน					
55.	ชักชวนให้ประชาชนมาใช้แหล่งบริการข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต					
56.	เป็นสื่อกลางในการกระจายข่าวสารของทางราชการ สู่ประชาชน					

ตอนที่ 3

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัด
กิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษาที่น่าจะเกิดขึ้น

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่า จากกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในค่านต่าง ๆ ดังกล่าว น่าจะมีปัญหา
และอุปสรรคอะไรบ้าง ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่ม โรงเรียนของท่าน ถ้ากลุ่ม โรงเรียนของท่าน
จัดกิจกรรมเหล่านี้ และท่านมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

นอกจากกิจกรรมตามที่ผู้วิจัยได้เสนอมาแล้วนั้น ยังมีกิจกรรมใดอีกบ้าง ที่ท่านคิดว่า
กลุ่มโรงเรียนของท่านควรจัดบริการให้แก่ประชาชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอชมพระคุณเป็นอย่างสูง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายสมชาย ชื่อสกุล ทองเจริญ

เกิดวันที่ 11 เดือนตุลาคม

สถานที่เกิด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

พุทธศักราช 2503

อำเภอพญาไท จังหวัดกรุงเทพฯ

โรงเรียนบ้านป่าสะแก ตำบลอโศก อำเภอคานธาย

จังหวัดเลย 42120

อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านป่าสะแก

โรงเรียนบ้านป่าสะแก สำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอคานธาย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 ระดับประถมศึกษา (ป.7) จากโรงเรียนวัดลาดกระบัง อำเภอ
ลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2520 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3) จากโรงเรียนพรทิวพยัค
เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2522 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) จากโรงเรียนพรทิวพยัค
เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2526 การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.) การศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2533 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรม
เพื่อบริการชุมชน : กรณีศึกษาในจังหวัดเลย

บทคัดย่อ

ของ

สมชาย ทองเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษานักใหญ่

กันยายน 2533

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

การวิจัยนี้ดำเนินการในจังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จำนวน 271 คน โดยแยกเป็นครูที่เป็นกรรมการ กลุ่มโรงเรียน 100 คน และครูที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน 171 คน จำนวน กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 6.01 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดในจังหวัดเลย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อ ภารกิจของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เป็นคำถามแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนน แบ่งคำถามเป็น 7 ด้าน คือ (1) การให้บริการ วิชาการและวิชาชีพ (2) การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ (3) การส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมในท้องถิ่น (4) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (5) การมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป (6) การประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ และ (7) การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์สำนักงาน การประถมศึกษา ช่วยแจกและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่งแบบสอบถาม ไปทั้งหมด 271 ชุด ได้รับคืนกลับมาครบทุกชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปของค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที และค่าเอฟ ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูโดยส่วนรวม โดยส่วนรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อยดังนี้ (1) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น (2) การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ท้องถิ่น (3) การให้บริการวิชาการและวิชาชีพ (4) การประสานงานระหว่างหน่วยงาน

พัฒนาต่าง ๆ (5) การจัดบริการข้อมูลข่าวสาร (6) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยทั่วไป และ (7) การจัดกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ

2. ความคิดเห็นต่อกิจกรรมเป็นรายข้อ กิจกรรมทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งนั้น มีทั้งหมด 48 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 20 ข้อแรก ได้แก่ (1) เผยแพร่ความรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย (2) ชี้แจงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา (3) จัดกิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ (4) ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ (5) ร่วมมือกับประชาชนพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญ (6) สอนวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของชุมชน (7) กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (8) ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน (9) ร่วมกับประชาชนจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน (10) ร่วมมือกับวัดและศาสนสถานพัฒนาจิตใจประชาชน (11) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นปลูกฝังความรักชาติ (12) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน (13) อบรมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการพัฒนาท้องถิ่น (14) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการเกษตรแก่ประชาชน (15) จัดแนะแนวอาชีพให้แก่ประชาชน (16) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน (17) ร่วมมือกับประชาชนฟื้นฟูวัฒนธรรมในท้องถิ่น (18) สนับสนุนองค์กรประชาธิปไตยในชุมชน (19) เป็นสื่อกลางในการกระจายข่าวสารของทางราชการ และ (20) จัดให้มีการคัดเลือกผู้นำท้องถิ่นตัวอย่าง

3. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม การเป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน และไม่ไ้เป็นกรรมการกลุ่มโรงเรียน ไม่ทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ส่วนสถานที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน 2 ด้าน คือด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ

4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู เรียงตามลำดับความถี่ได้ดังนี้ คือ (1) กลุ่มโรงเรียนชาตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ

- (2) งบประมาณในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ (3) กลุ่มโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และ อาคารสถานที่ในการให้บริการ (4) ไม่มีการกำหนดนโยบายที่แน่ชัดในการจัดกิจกรรมเพื่อ บริการชุมชน (5) ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้ และ (6) ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ น้อย

5. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ข้อเสนอแนะของครูในการ จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนมีดังนี้ คือ (1) การจัดกิจกรรมควรให้สอดคล้องกับเวลาว่าง ของประชาชน (2) ควรมีการอบรมบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ (3) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี (4) ประชาชนควรสละเวลาส่วนตัวเพื่อ งานส่วนรวมบ้าง (5) ควรมีผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนในการประสานงานระหว่างชุมชนกับกลุ่ม โรงเรียน และ (6) การประสานงานกับหน่วยงานอื่นควรทำอย่างมีประสิทธิภาพ

EXPECTED OBLIGATION OF ELEMENTARY SCHOOL CLUSTERS IN
COMMUNITY SERVICES : A CASE STUDY IN CHANGWAT LOEI

AN ABSTRACT

BY

SOMCHAI TONGCHAROEN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Adult Education

at Srinakharinwirot University

September 1990

The purpose of this research was to analyze the obligation of the local elementary school clusters in providing activities for the community, as perceived by the primary school teachers.

The sample consisted of 271 primary teachers from schools under the Office of the National Primary Education Commission. About 100 teachers served as the committee members of the school clusters while 171 teachers were non-members. The sample accounted for approximately 6.01 per cent of the total teacher population of this province.

The instrument employed in the data collection was a 5-point scale opinion aire. The items were grouped into 7 areas; (1) technical and vocational provisions, (2) sports and recreational activities (3) local arts and cultural promotion (4) selection and training of local community leaders (5) participation in community development (6) cooperative efforts among development agencies (7) information services.

In the data collection, the questionnaires were distributed to the selected samples through the assistance of the local education supervisors. All the questionnaires were returned. The data was analyzed using frequency distribution, percentage, standard deviation in descriptive analyses, t-test and F-test for hypothesis testing.

The findings were as follow:

1. The Opinions of the Teachers. The majority of the teachers "strongly agreed" to the development activities provided by the primary school clusters. Each area was ranked in accordance with the

degree of agreement as follow; (1) arts and cultural promotion, (2) selection and training of local community leaders, (3) technical and vocational provisions, (4) coordinative efforts among development agencies, (5) information services, (6) participation in community development and (7) sports and recreational activities.

2. Their Opinions by Item. Each item of the questionnaire was "strongly agreed" upon by the teachers. Among the total 48 items, the following were the first 20 items whose ratings were among the highest; (1) promotion of democracy, (2) emphasis on the importance of education, (3) activities promoting gratefulness to the benefactors, (4) participation in special occasion activities, (5) joining local residents in community development on special occasion, (6) providing vocational courses to meet the needs of local community, (7) encouraging villagers to spend the time valuably, (8) provision of technical information to the community, (9) participation in the setting up of village reading center, (10) joining activities with the Buddhist monks in preaching the villagers, (11) joining other agencies in cultivating the nationalistic values among the villagers, (12) encouraging of vocational group formation, (13) provision of training courses on community development, (14) provision of agricultural techniques to the villagers, (15) provision of vocational guidance to the villagers, (16) provision of sanitation information, (17) renovation of local cultures, (18) promotion of villagers organization formation, (19) facilitation of government news and information distribution and (20) selection of local community leaders.

3. Group Comparison. The teachers who served as the committee members of the school clusters and non-member teacher's did not differ in their opinions toward the activities of the school clusters. The location of school clusters served as a variable which caused difference in community service activities in 2 areas; promotion of local arts and cultures, and coordination among development agencies.

4. Problems in Organizing Community Service Activities.

The problems in this area as perceived by the teachers could be ranked by frequency as follow; (1) the lack of competent personnel in various areas, (2) insufficient budgets to run the programs, (3) the lack of teaching materials and building facilities, (4) the lack of specific policy in organizing this type of programs, (5) the inability to see the importance of the activities on the part of the villagers and (6) the poor coordination among various development agencies.

5. Recommendation. It was recommended by the teachers that (1) development activities be organized when villagers had free time from farm work, (2) school personnel be regularly trained to keep up with the changing situations, (2) public relations activities be improved, (4) personal devotion on the part of villagers be encouraged, (5) local leader be appointed to improve coordination between community and school, and (6) interagency coordination be more efficiently strengthened.